

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Освітній рівень

на тему: Управління фінансовими ресурсами підприємства за матеріалами ТОВ «Гілея», м. Хмельницький

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ДРФБС. 020083.01.02.00

Виконав: студентка II курсу, група ФБСмз-20-1 _____ Юлія БЕРНАЦЬКА
Підпис, дата Ім'я прізвище

Керівник: канд. техн. наук, доцент _____ Ірина ФОРКУН
Підпис, дата Ім'я прізвище

Нормоконтроль _____
Підпис, дата Ім'я прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри

д-р. екон. наук, професор

_____ Ніла ХРУЩ
Підпис, дата Ім'я прізвище

_____ 2021 р.

Хмельницький 2021

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами підприємства	9
1.1 Економічна сутність та класифікація фінансових ресурсів підприємства	9
1.2 Концептуальні засади формування, використання та інструменти управління фінансовими ресурсами підприємства	17
2 Формування аналітичного підґрунтя управління фінансовими ресурсами підприємства	26
2.1 Аналітична оцінка фінансових ресурсів підприємств України в 2018-2020 р.р.	26
2.2 Загальна характеристика діяльності та оцінка управління фінансовими ресурсами ТОВ «Гілея» в 2017-2020 р.р.	36
3 Напрями вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами підприємства інструментами фінансового менеджменту	48
Висновки	63
Список використаних джерел	66
Додатки	70

Вступ

У сучасних умовах функціонування підприємств, що характеризуються економічною та політичною нестабільністю, оптимальне формування і використання фінансових ресурсів практично неможливе без організації раціональної системи управління. Від того, наскільки підприємство забезпечено необхідними фінансовими ресурсами, залежить його платоспроможність, яка значною мірою визначає рівень фінансового стану підприємства. Ефективне функціонування і стабільний розвиток підприємства прямо пропорційно залежать від того, наскільки раціонально та ефективно відповідальні співробітники розпоряджаються фінансовими ресурсами підприємства. З одного боку, ситуація сприятлива, а з іншого – підприємства, що використовують позиковий капітал, досить часто мають більш високий потенціал свого розвитку, але поряд із цим збільшується фінансовий ризик та виникає загроза банкрутства. Як наслідок, виникає проблема і завдання формування оптимальної структури капіталу та ефективності його управління, яка б позитивно впливала на результати діяльності підприємства.

Ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства забезпечує змогу визначити оптимальний обсяг і структуру оборотних активів; мінімізувати витрати для забезпечення фінансування та підтримки належного їх обсягу; визначити напрями ефективного управління чистим оборотним капіталом підприємства; забезпечити належний рівень ліквідності та платоспроможності підприємства; сформувати оптимальний обсяг запасів; оптимізувати управління дебіторською і кредиторською заборгованістю та грошовими коштами.

Вирішення даної проблеми ставить завдання реалізації науково-обґрунтованого, системного і комплексного підходу, який забезпечить

удосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства інструментами фінансового менеджменту.

Значний внесок у формування теоретичних і організаційно-методичних засад формування, оцінки та управління фінансовими ресурсами підприємства зробили вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких: Абдулаєва А.Є. [1], Ареф'єва О.В. [2], Бражник Л.В. [3], Бровко Л.І. [4], Вараксіна О.В. [7], Домбровська С.О. [10], Жерліцин Л. [36], Катан Л.І. [12], Комчатних О.В. [13], Кужелев М.О. [15], Леось О. [17], Нечипоренко А.В. [19], Стецюк П.А. [27], Фоміних В.І. [32], Хачатурян С.В. [33] та інші.

Метою дипломної роботи є розвиток теоретичних і методичних положень, розробка науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства інструментами фінансового менеджменту.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені основні завдання теоретичного, методичного, організаційного і практичного характеру:

- дослідити економічну сутність та підходи до класифікації фінансових ресурсів підприємства;
- проаналізувати концептуальні засади формування, використання та інструменти управління фінансовими ресурсами підприємства;
- здійснити аналітичну оцінку фінансових ресурсів підприємств України в 2018-2020 р.р.;
- дати загальну характеристику діяльності та здійснити оцінку управління фінансовими ресурсами ТОВ «Гілея» в 2018-2020 р.р.;
- визначити напрями вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства інструментами фінансового менеджменту.

Об'єктом дослідження є процеси оцінки та управління фінансовими ресурсами діяльності підприємства.

Предметом дослідження виступають теоретичні, методичні, науково-практичні положення і рекомендації щодо підвищення ефективності

управління фінансовими ресурсами підприємства інструментами фінансового менеджменту.

Для досягнення поставленої мети у дипломній роботі використано загальнонаукові методи абстракції, аналізу, синтезу, порівняння; економіко-статистичні методи збору й обробки інформації (вибірковий, групувань, середніх величин, відносних величин) та інші. Обробку даних та розрахунки здійснено з використанням текстового редактора Word та пакета EXCEL для Windows.

Інформаційною базою дослідження в дипломній роботі стали наукові розробки вітчизняних і зарубіжних вчених щодо питань ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств, законодавчі акти та нормативні документи, фінансова звітність ТОВ «Гілея» за 2018-2020р.р., ресурси Інтернет, дані, опрацьовані особисто здобувачем.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні теоретико-методичних положень щодо управління фінансовими ресурсами підприємства інструментами фінансового менеджменту, серед найбільш вагомих її результатів є:

дістали подальшого розвитку:

- науковий підхід до класифікації фінансових ресурсів підприємств, що ґрунтується на концепції інтеграції фінансових ресурсів в безперервний відтворювальний процес кругообігу капіталу, що дозволяє створити систематизовану інформаційну базу, забезпечувати обґрунтованість прийнятих управлінських рішень та підвищувати їх ефективність;

- складові системи стратегічного управління та модель механізму управління фінансовими ресурсами підприємства, які дозволять забезпечувати не лише раціональне використання наявних фінансових ресурсів підприємства, а й активний системний пошук можливостей стратегічного розвитку, забезпечення його конкурентоспроможності та стабільного функціонування на ринку

Сформульовані в дипломній роботі теоретичні положення і практичні рекомендації можуть бути використані для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства інструментами фінансового менеджменту.

Апробація результатів магістерської роботи та публікації. За результатами магістерського дослідження прийнято участь у 2-х конференціях.

Структура та обсяг магістерської дипломної роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи складає 70 сторінок, що містять 15 таблиць та 16 рисунків. Список використаних джерел нараховує 37 найменування.

1 Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами підприємства

1.1 Економічна сутність та класифікація фінансових ресурсів підприємства

Успішної діяльність будь-якого підприємства залежить від його забезпечення необхідним обсягом фінансових ресурсів. Фінансові ресурси підприємства сприяють забезпеченню «виробництва продукції, інвестування, формування оборотних коштів, створення спеціальних фондів економічного стимулювання, виконання зобов'язань перед фінансово-кредитною системою країни, контрагентами та робітниками, здійснення міжгосподарських розрахунків тощо» [19].

Фінансові ресурси виступають одним із фундаментальних понять в системі фінансів підприємств. Їх специфіка проявляється в тому, що завжди вони виступають в грошовій формі, мають розподільний характер, віддзеркалюють формування і використання різноманітних видів нагромаджень і прибутків суб'єктів господарювання сфери матеріального виробництва, держави, учасників невиробничої сфери.

Будучи тісно пов'язаними із відтворювальними процесами, фінансові ресурси підприємства виступають матеріальними носіями фінансових відносин, є необхідною умовою розширеного відтворення на всіх стадіях даного процесу і в усіх його формах. Ефективність формування і використання фінансових ресурсів підприємств значно впливає на темпи економічного зростання країни, тому що вони забезпечують обслуговування основної ланки суспільного виробництва в якій створюються матеріальні й нематеріальні блага, формується основна маса державних фінансових ресурсів.

Обсяг фінансових ресурсів, що формується на підприємстві, визначає подальшу можливість проведення капітальних вкладень, збільшення величини оборотних коштів, виконання фінансових зобов'язань перед усіма контрагентами, забезпечення потреб колективу організації. Нестача фінансових ресурсів негативно впливає на фінансово-господарську діяльність підприємства, спричиняє виникнення та зростання заборгованостей, скорочує можливості фінансування подальшого розвитку підприємства.

Фінансові ресурси виступають основою діяльності підприємства і саме вони є головною передумовою його функціонування. Різні наукові школи по-різному підходять до сутнісного наповнення «фінансових ресурсів підприємства» (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 - Підходи до трактування поняття «фінансові ресурси»

Джерело: складено з врахуванням [26]

Бурковський В. В. визначає фінансові ресурси як «грошові кошти, акумульовані в фондах цільового призначення для здійснення відповідних витрат» [6]. На думку Лахтіонової Л. А. фінансові ресурси – це «грошові кошти у вигляді грошових фондів (статутний фонд, фонд оплати праці, резервний фонд) та у нефондовому вигляді (використання грошових коштів для виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, і позабюджетними фондами, банками, страховими компаніями та ін.)» [16]. Шило В. П. вважає, що фінансові ресурси – це «кошти, що перебувають в розпорядженні підприємств і призначені для виконання ними певних фінансових зобов'язань» [34].

Інший підхід до визначення фінансових ресурсів має Павлюк К. В., який трактує фінансові ресурси як «грошові нагромадження та доходи, що створюються в результаті розподілу та перерозподілу ВВП і зосереджується у відповідних фондах задля безперервного процесу розширеного відтворення, а також задоволення суспільних потреб» [20]. Радіонова В. М. трактує фінансові ресурси як «грошові доходи й надходження, які знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання й використовуються для задоволення фінансових зобов'язань, здійснення витрат із розширеного відтворення та для стимулювання працівників» [23]. Р. Слав'юк характеризує фінансові ресурси як «грошові доходи та надходження, що перебувають у розпорядженні суб'єктів господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат на розширене відтворення та економічне стимулювання працівників» [24]. Даним визначенням автор акцентує увагу на цільовому використанні фінансових ресурсів.

На думку Рудченко І. В. фінансові ресурси – «джерела засобів підприємств, що спрямовуються на формування його активів, тобто це грошовий капітал, що використовується підприємством для формування своїх активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності для одержання доходів і прибутку» [25]. Такої ж позиції дотримується Поддєрьогін А. М. визначаючи фінансові ресурси як «сі грошові засоби, що є в розпорядженні

підприємства, серед них виділяють грошові фонди та грошові кошти, що використовуються у нефондовій формі» [22].

Василик О. та Філімоненков О. підтримують думку про те, що фінансові ресурси – «грошові накопичення і доходи, що створюються у процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб» [8, 30].

Гудзь О. вважає, що фінансові ресурси – це «сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства та призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення, пов'язуючи їх обсяг та склад із платоспроможністю підприємства» [25]. На думку Н.О. Рибалко, фінансові ресурси – це «сукупність активів підприємства, сформованих із зовнішніх та внутрішніх джерел, що знаходяться в розпорядженні підприємства на правах власності або тимчасового володіння і які використовуються для погашення фінансових зобов'язань та забезпечення безперервності функціонування підприємства» [23]. П. Стецюк дає наступне визначення фінансових ресурсів підприємства – як «найбільш ліквідні активи, що забезпечують неперервність руху грошових потоків» [27].

Василик О. Д. вважає, що фінансові ресурси – це «грошові фонди, що створюються в процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб» [18]. Зятковський І. В. стверджує, що фінансові ресурси – це «сукупність фондів грошових коштів, доходів, відрахувань або надходжень, що перебувають у розпорядженні підприємства» [11]. Коробов В. В. дотримується думки, що фінансові ресурси – це «централізовані та децентралізовані грошові фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу та перерозподілу національного багатства, внутрішнього

валового продукту, національного доходу та використовуються згідно із завданнями підприємства» [14].

На думку Гордієнко Н. І. фінансові ресурси є «власними джерелами фінансування розширеного відтворення, що залишаються в розпорядженні підприємства після оплати поточних зобов'язань та розрахунків» [25].

Федосов В.М. фінансові ресурси підприємств трактує як «загальну суму власного, позиченого й залученого капіталу, що використовується підприємствами для формування своїх активів і здійснення виробничо-господарської діяльності з метою одержання прибутку» [29].

Філімоненков О. С. фінансові ресурси розуміє як «власний, позиковий та залучений капітал, що використовується суб'єктом господарювання для формування власних активів, а також здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання прибутку» [30].

Буряк Л.Д., Нам Г.Г. фінансові ресурси трактують як «кошти (фонди, накопичення, нагромадження, доходи), наявні у розпорядженні держави і підприємств» [22].

Катан Л.І. фінансові ресурси визначає «матеріальною основою функціонування фінансів підприємств є джерела їх походження і право суб'єкта господарювання розпоряджатися ними без будь-яких обмежень» [12].

Отже, проаналізувавши підходи до трактування сутності фінансових ресурсів підприємств різними науковцями, можна вважати фінансові ресурси підприємств частиною грошових коштів, що акумулюються за рахунок власних, позичених і залучених коштів, перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання, необхідні для виконання ним фінансових зобов'язань, здійснення витрат із метою забезпечення процесу розширеного відтворення та одержання прибутку від здійснення виробничо-господарської діяльності (авт.). Домінуючим в сучасній науковій думці є підхід щодо грошового вираження фінансових ресурсів підприємства, однак їх матеріалістична форма теж не відхиляється.

Характерні риси фінансових ресурсів як економічної категорії узагальнено на рисунку 1.2.

Обмежена мобільність		Трансформаційна здатність
Джерело доходу	Специфічні правила формування і використання суб'єктами господарювання різних організаційно-правових форм	Цільовий характер використання
Об'єкт економічного управління		Сезонність формування і використання
Систематичний вплив фактору ризику	Об'єкт купівлі-продажу, права власності і розпорядження	Виробничий та інвестиційний ресурс

Рисунок 1.2 - Характерні риси фінансових ресурсів підприємств

Джерело: складено з врахуванням [3]

Формування упорядкованої і структурованої сукупності фінансових ресурсів підприємства є об'єктивною необхідністю подальшого процесу управління ними на основі розробленої класифікації відповідно до певних ознак (цільових критеріїв) із врахуванням організаційно-функціональних особливостей фінансово-господарської діяльності кожного підприємства.

Ринкові умови господарювання роблять запит на нові підходи до формування, розміщення та використання фінансових ресурсів як бази фінансового забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Саме тому досить вагомим значенням набуває дослідження процесів управління фінансовими ресурсами підприємств, зокрема, в частині розробки нових підходів до їх класифікації та структуризації з метою проведення оптимізації джерел формування і визначення напрямів ефективного використання в контексті забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур.

Обґрунтована систематизація і групування фінансових ресурсів за ключовими ознаками дозволяє забезпечити потреби процесу управління ними на всіх етапах їх функціонування та стадіях трансформації, створює основу для підвищення його ефективності шляхом удосконалення інформаційної бази прийняття управлінських фінансових рішень.

«Формування з різних джерел фінансових ресурсів дає можливість підприємству вчасно інвестувати кошти в нове виробництво, забезпечувати розширення й технічне переозброєння діючих основних засобів, фінансувати наукові дослідження, розробки та їхнє впровадження» [5].

Дослідження та узагальнення сучасних підходів до класифікації фінансових ресурсів підприємств вказує, з однієї сторони, на їх різноманітність, а з іншої, на однотайність поглядів різних авторів щодо визначення базових критеріальних ознак групування і структуризації фінансових ресурсів: за правом власності, за джерелами та способами їх формування, за термінами залучення, за характером та тривалістю участі в процесі відтворення, за об'єктами інвестування (вкладення), за ступенем ліквідності інвестованих активів, за стадіями використання, за характером участі у різних видах діяльності підприємства, за стадіями відтворення, за характером та напрямками розподілу тощо (рисунок 1.3).

Такий підхід до класифікації фінансових ресурсів підприємства ґрунтується на виділенні, групуванні та систематизації найбільш характерних та поширених критеріальних ознак, використання яких спрямоване на підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства на стадії формування (аккумуляції, мобілізації) фінансових ресурсів з різних джерел, стадії розміщення (інвестування) фінансових ресурсів (капіталу) в активи, стадія використання фінансових ресурсів підприємства, стадії відтворення фінансових ресурсів (на простій або розширеній основі).

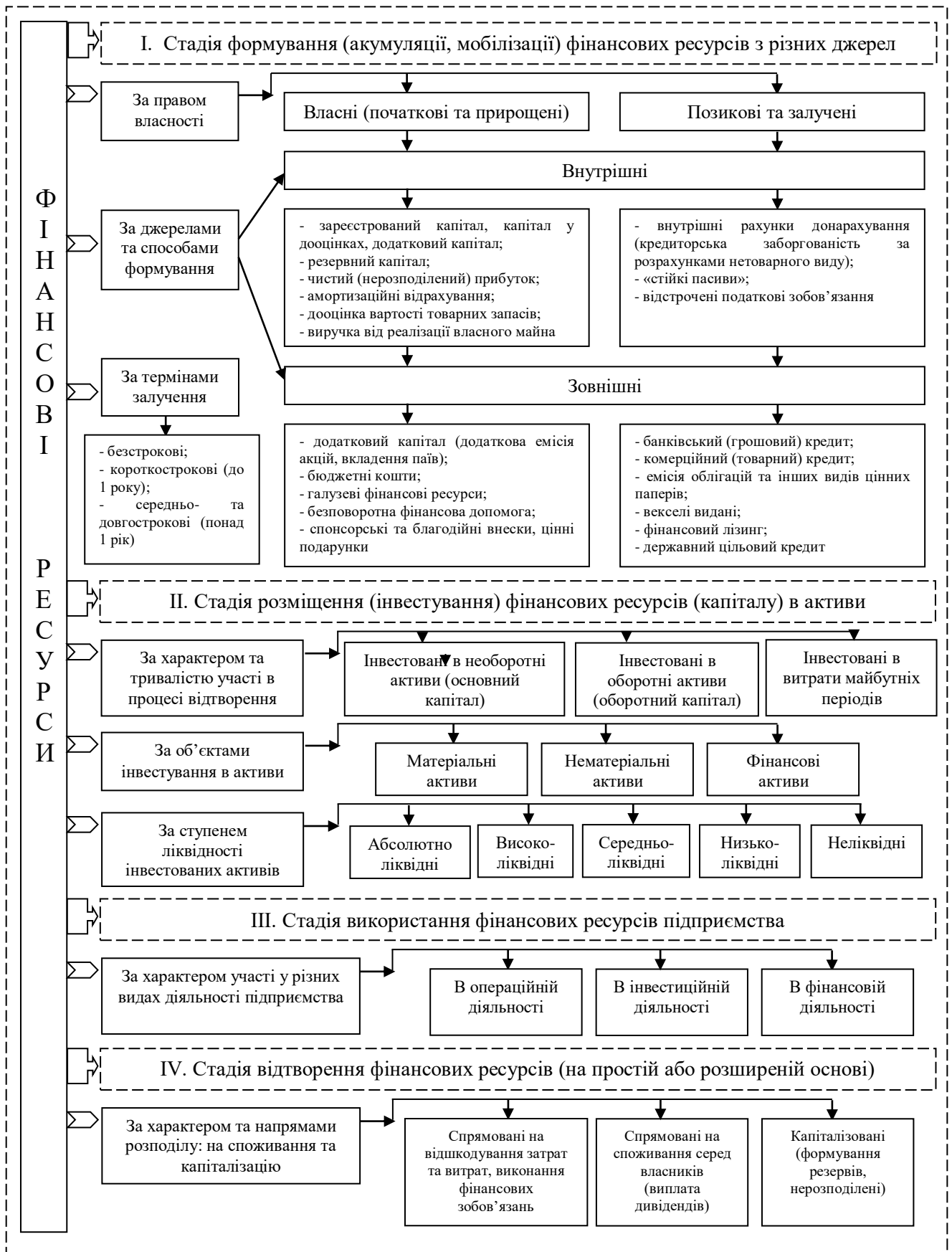

Рисунок 1.3 - Підходи до класифікації фінансових ресурсів підприємств

Джерело: Складено автором з використанням [3, 6, 10, 12, 17, 19, 21, 23, 33]

Таким чином, фінансові ресурси виступають основою діяльності підприємства. Саме вони створюють необхідну матеріальну базу для забезпечення виконання підприємством своєї функції на ринку – забезпечення потреб споживачів.

На основі проведеного узагальнення і критичного аналізу існуючих в сучасній економічній літературі наукових підходів до класифікації фінансових ресурсів підприємств пропонується підхід, що ґрунтується на концепції інтеграції фінансових ресурсів в безперервний відтворювальний процес кругообігу капіталу. Це дозволяє створити систематизовану інформаційну базу, забезпечувати обґрунтованість прийнятих управлінських рішень та підвищувати їх ефективність.

1.2 Концептуальні засади формування, використання та інструменти управління фінансовими ресурсами підприємства

На процес формування і використання фінансових ресурсів підприємств чинять вплив як внутрішні (фінансова політика підприємства), так і зовнішні фактори (бюджетно-податкова політика держави та стан економічного розвитку).

До внутрішніх факторів відносять: «організацію управління фінансовими ресурсами, налагодження зв'язку збуту з виробництвом, якість фінансового, податкового та управлінського обліку, цінову політику, аналіз цін конкурентів, якість системи маркетингу, кваліфікацію та мотивацію персоналу. Зовнішніми чинниками впливу на фінансові ресурси підприємств вважають: правове поле, соціально-економічний і політичний стан, рівень інфляції, рівень урегульованості цін на ресурси» [10].

Склад фінансових ресурсів, обсяги їх формування та напрями використання залежать безпосередньо від організаційно-правової форми і

розміру підприємства, виду діяльності та об'ємів виробництва. Чим більші обсяги виробництва і вища ефективність роботи підприємства, тим більша величина власних фінансових ресурсів, і навпаки. Склад і структура фінансових ресурсів в розрізі галузей економіки визначаються багатьма факторами виробничого, економічного та організаційного характеру.

Рисунок 1.4 – Класифікація факторів впливу на формування фінансових ресурсів підприємства

Джерело: Складено автором з врахуванням [17, 7, 19]

Формування фінансових ресурсів підприємства є складним динамічним процесом, орієнтованим на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем та забезпечення високоякісного їх використання. А тому важливо розуміти, які саме фактори обумовлюють формування складових фінансових ресурсів, впливають на їх збалансованість й ефективно

використання. Виходячи з принципу сфери впливу на склад фінансових ресурсів підприємства, всі фактори пропонується поділяти, залежно від їх формування та використання фінансових ресурсів, на внутрішні та зовнішні (рисунок 1.4).

Внутрішні фактори, які чинять вплив на обсяги формування фінансових ресурсів, включають:

- рівень доскональності структури фінансової системи підприємства;
- якість організації управління фінансовими ресурсами (стратегію підприємства і механізм управління рухом фінансових ресурсів підприємства);
- структуру продукції, товарів, робіт, послуг та канали їх реалізації (асортимент, ціна, якість, комерційна складова, ринки збуту);
- кадрова політика (критеріїв відповідності кваліфікації співробітників займаним посадам відповідно до організаційної структури підприємства, передання повноважень та визначення меж відповідальності);
- фінансовий результат - прибуток від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг.

Зовнішніми факторами, які визначають формування та використання фінансових ресурсів підприємства, є:

- стан економіки;
- галузева специфіка;
- рівень конкуренції на ринках ресурсів;
- отримані доходи за акціями, облігаціями, депозитами;
- отримані доходи від надання в оренду основних засобів і землі;
- короткострокові та довгострокові позики;
- зміна ціни на ресурси;
- рівень інфляції;
- отримані штрафні санкції і пеня тощо.

Залежно від джерел формування фінансові ресурси поділяються на три групи (рисунок 1.2) [32, 33]:

Рисунок 1.2 - Джерела формування фінансових ресурсів підприємства

Джерело: Складено автором з використанням [32, 33]

- «фінансові ресурси, сформовані за рахунок власних і прирівняних до них засобів (прибуток від основної діяльності, прибуток від реалізації вибулого майна, прибуток від позареалізаційних операцій, амортизаційні відрахування, надходження від засновників при формуванні статутного капіталу, додаткові пайові та інші внески, стійкі пасиви та ін.)»;

- «фінансові ресурси, сформовані за рахунок мобілізації ресурсів на фінансовому ринку (кошти від емісії та продажу акцій, облігацій та інших видів цінних паперів; кредити банків і позики юридичних та фізичних осіб, факторинг, фінансовий лізинг тощо)»;

- «фінансові ресурси, що надходять в порядку перерозподілу (страхові відшкодування, ресурси, отримані від концернів, асоціацій, головних компаній, дивіденди і відсотки за цінними паперами інших емітентів, бюджетні асигнування)».

З практичної точки зору враховуючи напрямками використання фінансових ресурсів підприємства їх групування доцільно проводити за видами активів та витрат (рисунок 1.5). Таке розмежування існуючих напрямків використання фінансових ресурсів дозволяє врахувати специфіку і функції кожного із них, забезпечувати ефективне управління з метою утримання стійкого розвитку підприємства.

Рисунок 1.5 - Напрямки використання фінансових ресурсів підприємства

Джерело: Складено автором з використанням [32, 33]

Раціональне управління фінансовими ресурсами підприємства включає такі етапи [19]:

- «виявлення та формулювання проблеми чи задачі управління фінансовими ресурсами підприємства, що має бути вирішена через використання минулого досвіду та наявних даних;
- прийняття виваженого управлінського рішення щодо використання фінансових ресурсів та його реалізація;
- аналіз результатів прийнятого рішення з погляду можливих способів його модифікації чи зміни, а також урахування його результатів у процесі нагромадження досвіду, який цілком може бути використаний у майбутньому».

Система управління фінансовими ресурсами підприємства є складовою його фінансового механізму, який включає сукупність фінансових важелів, стимулів, інструментів, форм і методів регулювання економічних процесів та відносин. Основні складові елементи механізму управління фінансовими ресурсами подано в таблиці 1.1.

Система управління фінансовими ресурсами підприємства вважається ефективною тоді, коли вона забезпечує не лише раціональне використання наявних фінансових ресурсів, а й активний системний пошук можливостей перспективного розвитку підприємства.

Однією із основних складових механізму управління фінансовими ресурсами підприємства є фінансова політика. Фінансова політика як складова загальної стратегії, включає основні напрями формування, розподілу і використання фінансових ресурсів, а також систему заходів, які органи управління застосовують для реалізації поставлених цілей. А тому проблематика достатності фінансування та залучення додаткових фінансових ресурсів, зокрема для забезпечення виконання цільових заходів розвитку підприємства, набувають важливого значення у сучасних умовах господарювання.

Таблиця 1.1 - Складові механізми управління фінансовими ресурсами підприємства

Елементи	Зміст
Мета управління	- досягнення оптимального обсягу фінансовими ресурсами у кожний період часу; - формування необхідного рівня та раціонального використання фінансових ресурсів; - підвищення капіталізації підприємства; - зростання ліквідності, платоспроможності та ділової активності підприємства
Завдання управління	забезпечення фінансування підприємства в належному обсязі
Цілі управління	- виживання підприємства в умовах конкуренції; - запобігання банкрутству підприємства; - утримання лідируючих позицій підприємства на ринку; - максимізація ринкової вартості підприємства; - зростання економічного та фінансового потенціалу підприємства; - максимізація прибутку підприємства; - розширення асортименту продукції та збільшення обсягів реалізації
Принципи управління	принципи повноти, оперативності, динамічності, достовірності, безперервності, узгодженості, ефективності, достатності, оптимальності
Об'єкт управління	фінансові відносини, що виникають між підприємствами та їх засновниками, державою, комерційними структурами, іншими юридичними і фізичними особами
Предмет управління	регулювання фінансових потоків задля забезпечення їх збалансованості, достатності, оптимальності
Суб'єкти управління	група людей, яка за допомогою різних форм управлінського впливу забезпечує цілеспрямоване функціонування об'єкта
Методи управління	методи забезпечення: самофінансування; мобілізація на фінансовому ринку (страхування, кредитування, акціонування, мобілізація коштів через продаж цінних паперів тощо); державне фінансування (державне цільове фінансування, державні гарантії, дотування та субсидування); взаємне фінансування. методи регулювання: планування; прогнозування; регулювання; контроль.
Важелі	ставки податків; норми й порядок нарахування; амортизаційні відрахування; відсоткова ставка; курси цінних паперів; застава; курси валют; обсяги державних закупівель; розмір дотацій і субсидій; умови доступу на ринок
Інструменти	прибуток; податки; лізинг; інвестиції; цінні папери; державні закупівлі; амортизаційні відрахування; кредит; факторинг; валютні цінності; дотації, субсидії, субвенції
Нормативно-правове забезпечення	закони та підзаконні нормативно-правові акти держави та суб'єктів господарювання
Інформаційне забезпечення	внутрішня інформація суб'єкта підприємництва: дані внутрішньої фінансової звітності та бухгалтерського обліку; висновки внутрішнього аудиту; показники фінансового стану підприємства. Зовнішня інформація суб'єкта підприємництва: державне регулювання; стан розвитку галузі; індикатори розвитку фінансового ринку; основні показники грошово-кредитного ринку; політична та економічна ситуація в державі; кон'юнктура світового фінансового ринку.

Джерело: складено авторами на основі [15, 19]

Важливою в процесі управління фінансовими ресурсами є наявність у підприємства ефективної стратегії управління. Стратегічне управління фінансовими ресурсами – це «поєднанням фінансового та стратегічного аспектів управління виробничим підприємством» [7].

Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства – це вид функціональної стратегії, яка забезпечує раціональне використання фінансових ресурсів, враховує фінансову глобалізацію та альтернативні прогнози зовнішнього і внутрішнього фінансових середовищ.

Формування ефективної стратегії управління фінансами підприємства передбачає [7]:

- «будь-яка фінансова стратегія підприємства спрямована на головне, а саме збільшення багатства власника (реалізовується через використання доданої вартості, тобто вартість капіталу, що використовується у виробництві, зіставимо з прибутковістю від використання цього капіталу);

- базова частина стратегії підприємства – це стратегія управління фінансами (головними є правильне пов'язання інтересів власника та мотивація менеджерів). Деякі підприємства використовують збалансовану систему індикаторів діяльності, яка допомагає забезпечити комплексність внутрішнього управління бізнесом, а також спонукає до постійного системного аналізу».

Збалансована система індикаторів управління фінансовими ресурсами підприємства включає індикатори управління формуванням фінансових ресурсів, управління використанням фінансових ресурсів підприємства, управління капіталом підприємства, а розрахунок їх значень та приведення їх в оптимальні межі сприятиме подальшому підвищенню ефективності діяльності підприємства (рисунок 1.6).

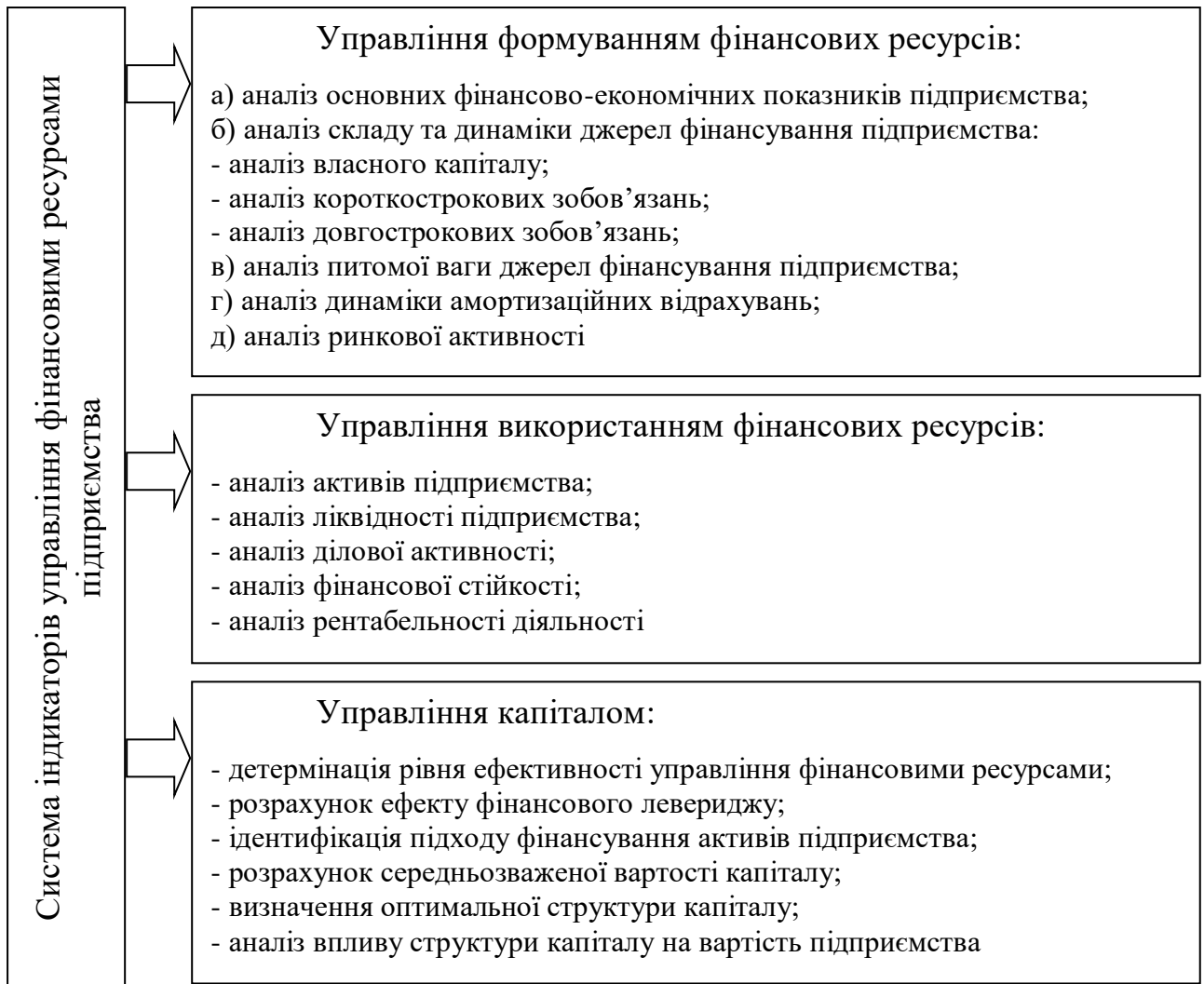

Рисунок 1.6 – Складові системи аналітичного оцінювання управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: складено авторами на основі [15, 19]

Таким чином, проведене нами дослідження дозволяє управління фінансовими ресурсами розглядати як одну з ключових функцій фінансового менеджменту, реалізація якої сприяє забезпеченню конкурентоспроможності підприємства, його стабільному функціонуванню на ринку.

2 Формування аналітичного підґрунтя управління фінансовими ресурсами підприємства

2.1 Аналітична оцінка фінансових ресурсів підприємств України в 2018-2020 р.р.

Фінансове забезпечення та ефективне управління фінансовими ресурсами підприємств дозволяє їм реалізовувати свої основні цілі і забезпечувати стабільний розвиток. Фінансові можливості суб'єкта господарювання представлені його загальним фінансовим станом, структурою і джерелами фінансування діяльності, забезпеченістю й ефективністю використання наявних фінансових ресурсів.

Дослідимо головні тенденції, що характерні для формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання в Україні загалом та в розрізі КВЕДу 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт», проаналізуємо динаміку та структуру джерел фінансових ресурсів, які формували капітал і активи підприємств протягом 2018-2020 років, користуючись офіційними даними Державної служби статистики України [20].

Дані таблиці 2.1 свідчать, що кількість діючих суб'єктів господарювання в Україні у 2018-2020 роках зросла з 1,84 млн одиниць до 1,97 млн одиниць, або на 133,98 тис. грн (що становить 7,3% приросту).

Найбільш активно кількість підприємств в 2018-2020 роках зросла в м. Київ – на 39,4 тис. грн, Львівській обл. – на 13,0 тис. грн, Харківській обл. та Дніпропетровській обл. – по 12,85 тис. грн.

Кількість підприємств КВЕДу 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в загальній кількості підприємств України в 2018-2020 роках становить 2,8-2,9% (таблиця 2.2).

Таблиця 2.1 - Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів у 2018-2020 роках

Показник	Роки, одиниць			Структура, %			Абсолютне відхилення, (+,-) одиниць	Темп приросту, %
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2018 р.р.	2020/2018 р.р.
Україна	1839593	1941625	1973577	100,0	100,0	100,0	133984	107,3
Вінницька область	68649	70239	69980	3,7	3,6	3,5	1331	101,9
Волинська область	39248	41138	41711	2,1	2,1	2,1	2463	106,3
Дніпропетровська область	140372	148497	153229	7,6	7,6	7,8	12857	109,2
Донецька область	62166	65137	65341	3,4	3,4	3,3	3175	105,1
Житомирська область	49366	51002	51245	2,7	2,6	2,6	1879	103,8
Закарпатська область	51244	50608	49923	2,8	2,6	2,5	-1321	97,4
Запорізька область	74380	76716	78136	4,0	4,0	4,0	3756	105,0
Івано - Франківська область	52595	55031	55477	2,9	2,8	2,8	2882	105,5
Київська область	101203	109192	111783	5,5	5,6	5,7	10580	110,5
Кіровоградська область	36486	38138	38319	2,0	2,0	1,9	1833	105,0
Луганська область	21849	22556	22424	1,2	1,2	1,1	575	102,6
Львівська область	115553	124363	128597	6,3	6,4	6,5	13044	111,3
Миколаївська область	54882	56309	55869	3,0	2,9	2,8	987	101,8
Одеська область	131592	137609	138750	7,2	7,1	7,0	7158	105,4
Полтавська область	61157	64686	66529	3,3	3,3	3,4	5372	108,8
Рівненська область	39597	41741	43826	2,2	2,1	2,2	4229	110,7
Сумська область	40415	41675	42326	2,2	2,1	2,1	1911	104,7
Тернопільська область	36908	37821	38627	2,0	1,9	2,0	1719	104,7
Харківська область	154002	162794	166855	8,4	8,4	8,5	12853	108,3
Херсонська область	44379	45996	45244	2,4	2,4	2,3	865	101,9
Хмельницька область	61252	63402	63880	3,3	3,3	3,2	2628	104,3
Черкаська область	54534	56493	56433	3,0	2,9	2,9	1899	103,5
Чернівецька область	43571	44782	43077	2,4	2,3	2,2	-494	98,9
Чернігівська область	39486	41242	41914	2,1	2,1	2,1	2428	106,1
м. Київ	264707	294458	304082	14,4	15,2	15,4	39375	114,9

Джерело: складено авторами на основі [20]

Хмельниччина активно працює в напрямку розвитку вантажного автомобільного транспорту (КВЕД 49.41). Так, частка підприємств вантажного автомобільного транспорту Хмельницької області в загальній структурі КВЕДу 49.41 складає 3,6-3,8%.

Таблиця 2.2 - Кількість діючих суб'єктів господарювання КВЕДу 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» у 2018-2020 роках

Показник	Код за КВЕД	Регіон	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Усього, транспорт		Україна	1839593	1941625	1973577
в т.ч.					
вантажний автомобільний транспорт, одиниць	49.41	Україна	51323	55433	56945
	49.41	Хмельницька область	1836	2044	2163
в т.ч.					
Вантажний автомобільний транспорт, %	49.41	Україна	2,8	2,9	2,9
	49.41	Хмельницька область	3,6	3,7	3,8

Джерело: складено авторами на основі [20]

Тенденції, які спостерігаються в транспортному секторі України, засвідчують зростання ролі автомобільного транспорту в загальному обсязі вантажних і пасажирських перевезень (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 - Питома вага окремих видів транспорту в перевезенні вантажів в 2014-2020 роках

У %

Вид транспорту	Роки						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Залізничний	57,7	58,2	55,1	53,4	51,6	46,3	50,9
Автомобільний	26,6	24,5	26,7	27,6	30,0	36,1	31,9
Водний	0,9	1,1	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9
Авіаційний	0,02	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02
Трубопровідний	14,9	16,2	17,1	18,1	17,5	16,7	16,3

Джерело: складено авторами на основі [13, 20]

Зростання частки автотранспорту в обсягах перевезень пов'язане із перевагами його використання, а саме: доступністю, мобільністю, високою швидкістю доставки, можливістю доставки товару безпосередньо в точку призначення, логістикою маршруту, варіативністю обсягу партій товару тощо. «На зростання обсягів перевезень автомобільним транспортом

вплинула нездатність ДП «Укрзалізниця» повною мірою задовольняти вимоги вантажовідправників у зв'язку з нестачею тяглового та рухомого складу, незадовільним станом колійного господарства. Слід зазначити, що в країнах ЄС 3/4 всіх вантажних перевезень наземним транспортом припадає на автомобільний транспорт, тоді як в Україні цей показник лише нещодавно наблизилося до 1/3» [комчатних].

В 2014–2019 роках спостерігаємо зростання обсягу вантажів, що перевезені автомобільним транспортом, що в середньому становить 18,3% на рік (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Динаміка вантажних і пасажирських перевезень у 2014–2020 рр.

Показник		Роки						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Перевезено вантажів	млн т	671,2	601,0	624,5	635,9	624,6	676,0	600,1
	у % до попередн.	89,9	89,4	103,8	101,8	98,1	108,2	88,8
Вантажо-обіг	млрд ткм	335,2	315,3	323,5	343,1	331,9	339,0	290,1
	у % до попередн.	89,2	94,0	102,4	105,8	96,7	102,1	85,6
Перевезено пасажирів	млн пас.	5899,5	5175,7	4854,4	4647,2	4487,1	4262,3	2570,2
	у % до попередн.	94,7	87,7	94,0	100,3	96,5	95,0	60,3
Пасажиро-оборот	млрд пас./км.	106,1	97,3	102,2	99,3	104,4	107,2	49,0
	у % до попередн.	88,3	91,5	105,4	107,4	105,1	102,6	45,8

Джерело: складено авторами на основі [13, 20]

При цьому відбувалося і зростання частки автомобільного транспорту у загальному обсязі вантажних перевезень (без урахування трубопровідного транспорту), що свідчить про переорієнтацію вантажопотоків на цей вид транспорту. Експерти прогнозують збереження таких тенденцій у найближчі роки. Поки що рано казати про якісь серйозні зрушення у сфері водного транспорту, а частка авіаційних перевезень зовсім незначна. Щодо

трубопровідного транспорту, то його розвиток знаходиться в безпосередній залежності від політичних процесів, які зараз відбуваються навколо України.

Значне зниження показників транспортних підприємств в 2020 році відбулося під впливом світової кризи, спричиненої пандемією COVID-19. Наслідки пандемії негативно вплинули на розвиток бізнесу як у транспортній галузі, так і в інших галузях економіки.

Пандемія COVID-19 стала значним випробуванням для транспортних підприємств України у 2020 р., а більше, дане явище стало складним випробуванням можливостей даної сфери діяльності. «Загалом обсяги вантажних перевезень скоротилися на 11,2%, а пасажирські перевезення – більше ніж наполовину. Слід зазначити, що у першій половині 2020 р. карантинні обмеження та локдаун призвели до значного збільшення обсягів електронної комерції у всьому світі, у т. ч. в Україні. Обсяги онлайн-продаж в Україні в 2020 р. зросли на понад 50% порівняно з 2019 р.» [37]. «Пожвавлення продаж B2C збільшило попит на транспортування товарів до логістичних центрів і кінцевих клієнтів. Збільшення навантаження на логістичні центри призвело до зростання кількості працівників у транспортній галузі, у т. ч. неформально зайнятих» [20]. «Проте, оскільки питома вага онлайн-продаж в Україні становить лише 7% (у країнах першого світу цей показник 10%, у Китаї – понад 20%), збільшення продаж B2C не стало нівелюючим фактором для втрат вітчизняних транспортних підприємств від наслідків пандемії COVID-19» [13].

Сьогодні транспортна система України переживає період нестабільності. Діяльність транспорту зумовлена появою вторинного попиту, а перспективи розвитку транспортної галузі залежать від стану розвитку економіки країни: чим прогресивніше розвиваються інші галузі, тим динамічнішим є розвиток транспорту.

Загальна кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання в 2018-2020 роках зросла на 399,4 тис. осіб, або на 4,7%. Що стосується КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт», то темп зростання складає

13,5% відповідно (таблиця 2.5). Це пов'язано із попитом на вантажні транспортні перевезення та нездатністю залізничного транспорту повною мірою задовольняти вимоги вантажовідправників (наявна нестача тяглового та рухомого складу, незадовільний стан колійного господарства).

Таблиця 2.5 – Динаміка кількості зайнятих працівників у суб'єктів господарювання в 2018-2020 роках

Показник	Роки, одиниць			Абсолютне відхилення, (+,-)	Темп приросту, %
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2018 р.р.	2020/2018 р.р.
Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання, усього	8532430	9017813	8931861	399431	4,7
з них : фізичних осіб-підприємців	2572956	2610276	2565757	-7199	-0,3
Кількість зайнятих працівників на підприємствах 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт»	159011	176061	180447	21436	13,5
з них : фізичних осіб-підприємців	86032	91664	94292	8260	9,6
Частка 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» у загальній кількості зайнятих працівників	1,86	1,95	2,02	0,16	8,4

Джерело: Складено автором на основі [20]

Загалом протягом 2018–2020 рр. обсяг наданих послуг підприємствами КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» збільшився на 23,9 млрд грн, або на 23,1% (рисунок 2.1).

млрд грн

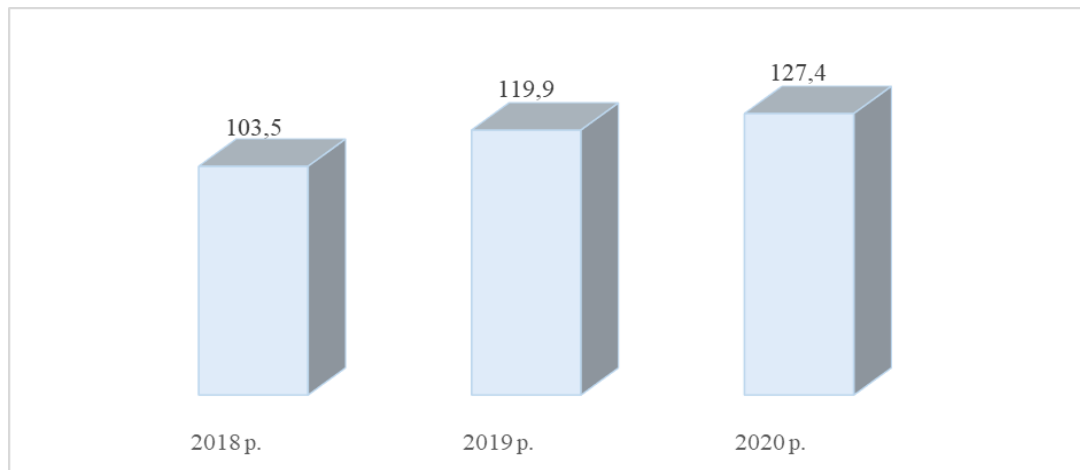

Рисунок 2.1 – Динаміка обсягів реалізації послуг підприємствами КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках

Оскільки джерела формування фінансових ресурсів є економічною основою діяльності підприємств, то їх оцінка заслуговує особливої уваги.

Таблиця 2.6 – Динаміка показників балансу підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках

Показник	Роки, тис. грн			Абсолютне відхилення, (+,-) тис. грн	Темп приросту, %
	2018 р.	2019 р.	2020 р.		
Необоротні активи	17999758,5	22395721,5	25053408,1	7053649,6	139,2
Оборотні активи	27450763,2	33453460,1	41641190,3	14190427,1	151,7
Необоротні активи та групи вибуття	31209,7	11318,6	15355,1	-15854,6	49,2
БАЛАНС	45481731,4	55860500,2	66709953,5	21228222,1	146,7
Власний капітал	7789193,9	12065765,2	15497946,7	7708752,8	199,0
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	8405768,3	6390136,6	5611063,4	-2794704,9	66,8
Поточні зобов'язання і забезпечення	29276697,9	37393108,0	45597755,5	16321057,6	155,7
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття	10071,3	11490,4	3187,9	-6883,4	31,7
БАЛАНС	45481731,4	55860500,2	66709953,5	21228222,1	146,7

Джерело: Складено автором на основі [20]

Найбільший приріст показників балансу підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках відбувся за рахунок власного капіталу - на 7,7 млрд. грн., або на 199 %, та поточні зобов'язання і забезпечення – на 16,3 млрд. грн. або 155,7% (таблиця 2.6). Такі показники підтверджуються тим, що вантажний автомобільний транспорт на сьогодні розвиваються, він є найбільш масовим і доступним видом транспортних засобів, а тому вкладати капітал в дану сферу вигідно, і вигідними також є навіть дорогі банківські запозичення.

Оцінка структури капіталу підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках свідчить про незначну зміну вагомості позикових джерел формування фінансових ресурсів порівняно із власними. Вартість власного капіталу зросла протягом 2018–2020 рр. на 199%, однак у загальній структурі капіталу підприємств частка власного капіталу зросла 17,13% до 23,23%, або лише на 6,1 % (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Структура показників балансу підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках

Показник	Структура, %		
	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Необоротні активи	39,58	40,09	37,56
Оборотні активи	60,36	59,89	62,42
Необоротні активи та групи вибуття	0,07	0,02	0,02
БАЛАНС	100,00	100,00	100,00
Власний капітал	17,13	21,60	23,23
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	18,48	11,44	8,41
Поточні зобов'язання і забезпечення	64,37	66,94	68,35
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття	0,02	0,02	0,00
БАЛАНС	100,00	100,00	100,00

Джерело: Складено автором на основі [20]

Вартість довгострокових зобов'язань і забезпечень скоротилась протягом 2018–2020 рр. на 33,2%, однак у загальній структурі капіталу підприємств їх частка скоротилась 8,14%, або на 10 %

Вартість поточних зобов'язань і забезпечень зросла на 55,7% в досліджуваному періоді, тоді як у структурі фінансових ресурсів зросла до 68,35%.

Загалом, у структурі фінансових ресурсів підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках власний капітал зростає з 17,13% до 23,23%, тоді як довгострокові та короткострокові позики скорочуються з 82,87% до 76,77%

Формування структури фінансових ресурсів має забезпечити таке поєднання власних та позикових коштів, яке сприятиме зростанню рентабельності капіталу, забезпеченню платоспроможності, фінансової стійкості, зниженню фінансових ризиків і середньозваженої вартості фінансових ресурсів тощо. Зростання частки власних фінансових ресурсів і самофінансування вважається найкращим методом досягнення зазначених завдань, що підтверджує динаміка показника протягом досліджуваного періоду. Зростання частки власних фінансових ресурсів у вітчизняних підприємств транспортної галузі означає зростання їх незалежності від зовнішніх джерел фінансування, що є позитивним явищем, оскільки сигналізує про загальне покращення фінансового стану українських підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках.

Підтвердженням ефективного формування та використання фінансових ресурсів підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2019 роках є позитивна динаміка фінансових результатів, що показує скорочення кількості збиткових підприємств даної сфери та дозволяє забезпечити протягом двох років поспіль нарощення чистого прибутку (таблиця 2.8). Незважаючи на скорочення частки прибуткових

підприємств в 2020р., більше 2/3 підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» забезпечили прибуткову діяльність.

Таблиця 2.8 – Фінансові результати підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках в 2018-2020 роках

Роки	Фінансовий результат, тис.грн	підприємства, які одержали прибуток		підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн
Фінансові результати до оподаткування					
2018	369212261,7	74,3	668893496,8	25,7	299681235,1
2019	613044035,5	74,0	869642104,6	26,0	256598069,1
2020	134734313,1	71,4	673978808,6	28,6	539244495,5
Фінансові результати до оподаткування КВЕД 49.41					
2018	1300566,5	80,2	2736810,2	19,8	1436243,7
2019	2216582,0	80,5	3583847,4	19,5	1367265,4
2020	1964545,1	79,2	3265565,8	20,8	1301020,7
Чистий прибуток (збиток) підприємств					
2018	288305468,1	73,9	584358002,5	26,1	296052534,4
2019	523779001,5	73,6	772019623,4	26,4	248240621,9
2020	68054905,5	71,0	599404728,4	29,0	531349822,9
Чистий прибуток (збиток) підприємств КВЕД 49.41					
2018	942305,0	79,7	2380295,0	20,3	1437990,0
2019	1755254,4	80,2	3129207,2	19,8	1373952,8
2020	1431270,9	78,9	2736688,7	21,1	1305417,8

Джерело: Складено автором на основі [20]

Слід відмітити, що частка прибуткових підприємств КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в досліджуваному періоді на 5-7% вища, ніж загалом по підприємствах України. Таким чином, загальна

величина отриманого прибутку підприємствами КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2020 році склала 1,4 млрд. грн.

Отже, в сучасних умовах розвитку економіки України, зростання викликів і загроз, оптимізація джерел фінансових ресурсів вітчизняних підприємств має базуватися на критеріях достатності та оптимальності їх співвідношення залежно від особливостей галузі й конкретних умов господарювання, економічної доцільності їх залучення й ефективності використання. Для покращення фінансового стану підприємствам КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» необхідно утримувати оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу, яке забезпечило б мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Для цього підприємствам необхідно систематично, детально та в динаміці аналізувати свій фінансовий стан та залежно від того, які показники мають негативну тенденцію, приймати відповідні управлінські рішення.

2.2 Загальна характеристика діяльності та оцінка управління фінансовими ресурсами ТОВ «Гілея» в 2017-2020 р.р.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Гілея» (ТОВ «Гілея») здійснює свою діяльність на ринку транспортних послуг і є юридичною особою згідно законодавства України. Юридична адреса ТОВ «Гілея» - м. Хмельницький, вул. Курчатова, 54Б. Підприємство має право здійснювати підприємницьку діяльність, яка не суперечить законодавству України та відповідає цілям, передбаченим його Статутом.

Підприємство має самостійний баланс, розрахунковий та інший (валютний) рахунки в банку, круглу печатку із своїм найменуванням, та інші реквізити.

Метою створення ТОВ «Гілея» є отримання прибутку шляхом розбудови власного бізнесу із здійснення транспортних перевезень на рівні держави та на міжнародних маршрутах, інноваційної, посередницької, торгівельної й іншої діяльності, що не суперечить законодавству України.

Предметом діяльності ТОВ «Гілея», відповідно до Статуту, є:

- «здійснення грузопасажирських перевезень;
- надання транспортно-експедиційних послуг;
- закупка, заготівля, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції;
- здійснення експорту та імпорту товарів народного споживання;
- оптова, роздрібна і комісійна торгівля;
- комерційна діяльність;
- надання послуг в галузі автотехнічного та автомеханічного сервісного обслуговування;
- інформаційно-довідкове обслуговування фізичних та юридичних осіб;
- здійснення діяльності із надання консалтингових послуг;
- виробництво будівельних матеріалів, капітальне будівництво і ремонт;
- відкриття магазинів та інших торговельних закладів;
- надання платних побутових послуг населенню;
- організація та проведення виставок, ярмарків та конференцій, аукціонів, торгів та інших подібних заходів на комерційній основі;
- надання послуг по усному і письмовому перекладу;
- здійснення зовнішньоекономічної діяльності» [28].

Відповідно до мети і завдань діяльності ТОВ «Гілея» має право:

- «створювати на території України та за її межами філії, дочірні підприємства та представництва;
- залучати до спільної діяльності українських та іноземних інверторів згідно чинного законодавства України;

- реалізовувати свою продукцію та товари, а також надавати послуги за цінами і тарифами встановленими самостійно чи на договірній основі, а у випадках, передбачених законодавством України - регульованими цінами та тарифами;

- здійснювати зовнішньоекономічну діяльність в порядку, встановленому чинним законодавством;

- наймати персонал товариства на умовах контрактів, інших встановлених законами України умовах;

- входити до складу асоціацій та інших добровільних об'єднань підприємств, діяльність яких відповідає інтересам товариства» [28].

Майно підприємства складають основні засоби та оборотні активи, інші цінності, що належать йому на правах власності. ТОВ «Гілея» є власником майна: переданого його учасниками у власність; продукції, виробленої в результаті ведення господарської діяльності; одержаних підприємством доходів; добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб; іншого майна, придбаного ним на законних підставах.

Товариство відповідає за своїми зобов'язаннями власним майном.

Резервний фонд ТОВ «Гілея» створюється в розмірі 10% його статутного фонду. Розмір щорічних відрахувань до резервного фонду визначається зборами учасників. Він, згідно Статуту, не може бути меншим 10% величини чистого прибутку підприємства. В товаристві можуть бути створені й інші фонди, розміри та порядок формування яких визначаються зборами учасників. Із отриманих товариством доходів відшкодовуються матеріальні та прирівняні до них витрати, витрати на оплату праці, відсотки за кредитами, страхові внески, податки, інші платежі до бюджету. Залишок їх формує чистий прибуток ТОВ «Гілея».

Частина чистого прибутку товариства, після відрахувань до резервного та інших фондів, підлягає розподілу між його учасниками пропорційно до їх часток в статутному фонді.

Вищим органом ТОВ «Гілея» є збори учасників, які мають кількість голосів пропорційну до розмірів їх часток у Статутному фонді. Збори обирають свого голову терміном на 2 роки.

Збори учасників ТОВ «Гілея» скликає його голова за потреби, але не рідше 2-х разів на рік. Збори вважаються правомочними, якщо присутні на них учасники мають разом понад 60% голосів, а із питань, які вимагають одноголосності та одностайності, всі учасники.

Керівництво поточною діяльністю ТОВ «Гілея» здійснює його директор. При призначенні директора на посаду із ним укладається контракт. Директор який самостійно вирішує всі питання діяльності ТОВ «Гілея», крім тих, які належать до виняткової компетенції зборів його учасників. Директор підзвітний зборам учасників й організовує виконання їх рішень.

Директор ТОВ «Гілея» діє від його імені без доручення, представляє його законні інтереси в інших підприємствах, державних органах, організаціях, укладає від імені ТОВ угоди, реалізує кадрову політику, виконує інші функції щодо оперативного керівництва роботою ТОВ.

Контроль за діяльністю директора ТОВ «Гілея» здійснює ревізійна комісія, яка створюється зборами учасників в кількості 3-х чоловік із їх числа. Перевірку ревізійна комісія проводить за дорученням зборів учасників, за власною ініціативою чи на вимогу учасників. Ревізійна комісія доповідає зборам учасників про результати перевірок діяльності керівника та фінансово-господарської діяльності ТОВ, за результатами аналізу річних звітів та балансів. Баланс ТОВ «Гілея» не мають права бути затвердженим без висновків ревізійної комісії.

Персонал ТОВ «Гілея» «складають всі особи, як працюють в ньому на основі трудових договорів (контрактів). Виробничі, трудові відносини, охорона праці, соціальні гарантії, регулюються трудовими договорами (контрактами) відповідно до норм чинного законодавства України.

Припинення діяльності ТОВ «Гілея» здійснюється шляхом його реорганізації чи ліквідації. Товариство вважається реорганізованим або

ліквідованим із моменту виключення його із державного реєстру України» [28].

Основним видом діяльності ТОВ «Гілея» є надання послуг з перевезення вантажним автомобільним транспортом (КВЕД 49.41). ТОВ «Гілея» може здійснювати інші види діяльності, зокрема технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів (КВЕД 45.20); оптову торгівлю деталями та приладдям для автотранспортних засобів (КВЕД 45.31); роздрібну торгівлю деталями та приладдям для автотранспортних засобів (КВЕД 45.32); неспеціалізовану оптову торгівлю (КВЕД 46.90); іншу допоміжну діяльність у сфері транспорту (КВЕД 52.29).

Аналіз формування, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» розпочнемо із аналізу показників балансу (таблиця 2.9).

Аналіз складу і структури активів ТОВ «Гілея» у 2018-2020 роках проведемо з врахуванням їх поділу за економічним змістом на необоротні та оборотні.

Вартість сукупних активів ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках виросла з 56 млн 843 тис. грн до 83 млн 965,8 тис. грн, або на 27 млн 122,8 тис. грн, або в 1,5 раза (рисунок 2.2).

тис. грн

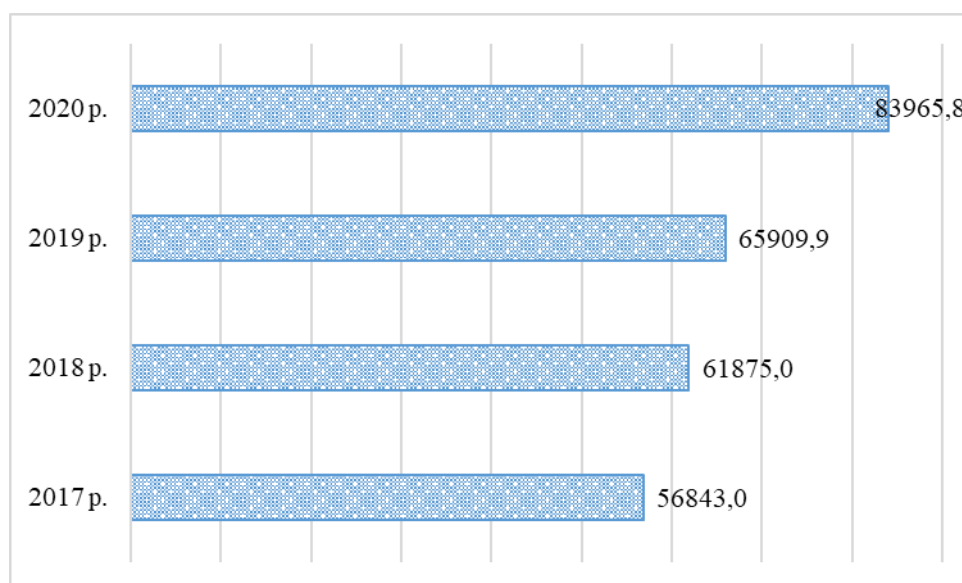

Рисунок 2.2 - Динаміка сукупних активів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Таблиця 2.9 – Динаміка показників балансу ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках

Показник	Роки, тис. грн				Абсолютне відхилення, (+,-)	Темп приросту, %
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2017 р.р.	2020/2017 р.р.
АКТИВ						
I Необоротні активи						
Незавершені капітальні інвестиції	64,0	33,0	48,2	31,2	-32,8	-51,25
Основні засоби	27014,0	23739,0	23612,8	40138,6	13124,6	48,58
Довгострокові фінансові інвестиції	44,0	44,0	43,6	43,6	-0,4	-0,91
Інші необоротні активи	18,0	18,0	18,0	18,0	0,0	0,00
Усього за розділом I	27140,0	23834,0	23722,6	40231,4	13091,4	48,24
II Оборотні активи						
Запаси	5216,0	3638,0	7309,5	1023,9	-4192,1	-80,37
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	10693,0	14018,0	10403,10	18444,5	7751,5	72,49
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	422,0	589,0	488,3	322,8	-99,2	-23,51
Інша поточна дебіторська заборгованість	11,0	21,0	78,8	226,6	215,6	1960,00
Гроші та їх еквіваленти	13354,0	19761,0	23479,60	23700,7	10346,7	77,48
Витрати майбутніх періодів	7,0	14,0	428,0	15,9	8,9	127,14
Усього за розділом II	29703,0	38041,0	42187,3	43734,4	14031,4	47,24
БАЛАНС	56843,0	61875,0	65909,9	83965,8	27122,8	47,72
I Власний капітал						
Зареєстрований капітал	50,0	50,0	50,0	50,0	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	42455,0	49238,0	54402,0	68561,9	26106,9	61,49
Усього за розділом I	42505,0	49288,0	54452,0	68611,9	26106,9	61,42
III Поточні зобов'язання						
Поточна кредиторська заборгованість, у т.ч.:						
- за товари, роботи, послуги	10711,0	6887,0	6 306,80	8618,2	-2092,8	-19,54
- розрахунками з оплати праці	4,0	0,0	6,6	8,6	4,6	-
Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	60,7	176,6	176,6	-
Інші поточні зобов'язання	3623,0	5700,0	5 083,80	6550,5	2927,5	80,80
Усього за розділом III	14338,0	12587,0	11457,9	15353,9	1015,9	7,09
БАЛАНС	56843,0	61875,0	65909,9	83965,8	27122,8	47,72

Зростання вартості сукупних активів ТОВ «Гілея» відбулося за рахунок зростання вартості необоротних активів, а в основному основних засобів (рухомого транспортного складу) на 13 млн 124,6 тис. грн та оборотних активів на 14 млн 31,4 тис. грн., точніше дебіторської

заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги – на 7 млн 751,5 тис. грн, грошей та їх еквівалентів на 10 млн 346,7 тис. грн (рисунок 2.3). Одночасно мають тенденцію до скорочення запаси на 4,2 млн грн, які вкладені в оборот товариства і дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом на 99 тис. грн.

Враховуючи специфіку основного виду діяльності ТОВ «Гілея» за КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» в 2018-2020 роках, нарощення необоротних активів, особливо основних засобів оцінюється позитивно, оскільки це призведе до підвищення його виробничого потенціалу – оновлення транспортного парку. Зростання оборотних коштів ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках на основі зростання грошових коштів оцінюється позитивно і вказує на підвищення платоспроможності підприємства та управління ним. Необхідно звернути увагу на зростання дебіторської заборгованості, оскільки вона попри збільшення обсягів надання послуг вказує ще й на необачну кредитну політику підприємства стосовно неплатоспроможних покупців чи їх банкрутства.

тис. грн.

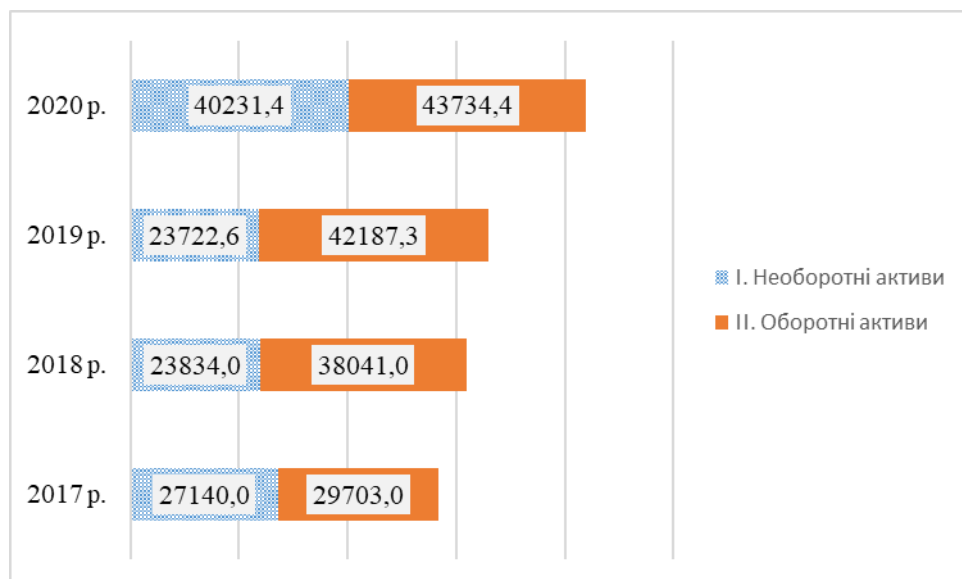

Рисунок 2.3 – Динаміка складових активів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

В складі пасивів ТОВ «Гілея» відбулися також певні зміни в 2017-2020 роках (рисунок 2.4). Зростанням власного капіталу склало 26 млн 106,9 тис. грн. Зареєстрований капітал підприємства не змінився і складає 50,0 тис. грн. Зміни у складі власного капіталу ТОВ «Гілея» відбулися в основному за рахунок нерозподіленого прибутку, який зріс з 42,5 млн. грн до 68,6 млн грн.

Поточні зобов'язання також зросли на 1 млн грн., а саме за рахунок зростання інших поточних зобов'язань на 2,9 млн грн та одночасного скорочення кредиторської заборгованості за товари послуги (запчастини та ремонтні роботи) близько 2 млн грн. Банківськими кредитами підприємство не користується, однак очікує доходи майбутніх періодів від здачі в оренду основних засобів (гаражів).

тис. грн.

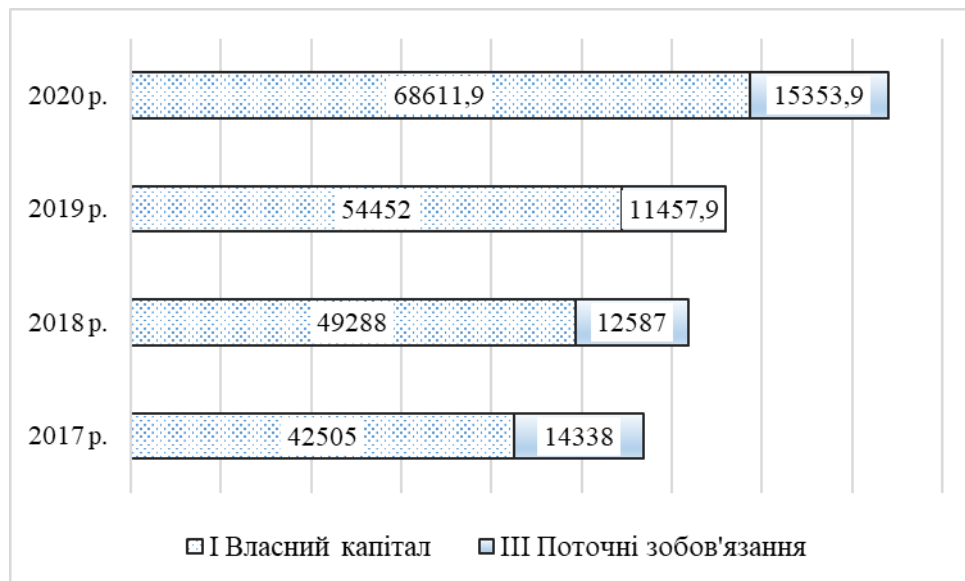

Рисунок 2.4 – Динаміка фінансових ресурсів (пасивів) ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Структура складових балансу ТОВ «Гілея» також зазнала змін (таблиця 2.10). Якщо в структурі активів 2017 року необоротні активи склали 47,75%, оборотні активи – 52,25%, то в 2018-2019 роках частка необоротних активів скоротилася до 38,5% та 36% відповідно. В 2020 році за рахунок

оновлення рухомого складу частка необоротних активів зростає до показника 2017 року і склала 47,9%, а оборотних відповідно становила 52,1%. Інші статті активів ТОВ «ГІЛЕЯ» займають незначну питому вагу у її структурі.

Таблиця 2.10 – Структура показників балансу ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Показник	Роки, %			
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
АКТИВ				
I Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	0,11	0,05	0,07	0,04
Основні засоби	47,52	38,37	35,83	47,80
Довгострокові фінансові інвестиції	0,08	0,07	0,07	0,05
Інші необоротні активи	0,03	0,03	0,03	0,02
Усього за розділом I	47,75	38,52	35,99	47,91
II Оборотні активи				
Запаси	9,18	5,88	11,09	1,22
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	18,81	22,66	15,78	21,97
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,74	0,95	0,74	0,38
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,02	0,03	0,12	0,27
Гроші та їх еквіваленти	23,49	31,94	35,62	28,23
Витрати майбутніх періодів	0,01	0,02	0,65	0,02
Інші оборотні активи	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього за розділом II	52,25	61,48	64,01	52,09
БАЛАНС	100,00	100,00	100,00	100,00
I Власний капітал				
Зареєстрований капітал	0,09	0,08	0,08	0,06
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	74,69	79,58	82,54	81,65
Усього за розділом I	74,78	79,66	82,62	81,71
III Поточні зобов'язання				
Поточна кредиторська заборгованість, у т.ч.:				
- за товари, роботи, послуги	18,84	11,13	9,57	10,26
- розрахунками з оплати праці	0,01	0,00	0,01	0,01
Доходи майбутніх періодів	0,00	0,00	0,09	0,21
Інші поточні зобов'язання	6,37	9,21	7,71	7,80
Усього за розділом III	25,22	20,34	17,38	18,29
БАЛАНС	100,00	100,00	100,00	100,00

Зміни в структурі активів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках призвели і до змін в структурі пасивів. Так, якщо в 2017 році власний капітал складав 74,8%, а поточні зобов'язання 25,2%, то впродовж 2018-2020 років за

рахунок нарощення в динаміці нерозподіленого прибутку та скорочення зобов'язань власний капітал зріс на кінець досліджуваного періоду до 81,7%, а поточні зобов'язання скоротилися до 18,3% у загальній структурі капіталу підприємства.

В результаті фінансової діяльності ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках вдалося збільшити обсяг надаваних послуг та реалізації продукції. Загальний обсяг чистого доходу зріс в досліджуваному періоді на 29 млн грн. і склав на кінець 2020 року 116 млн 500,3 тис. грн. за 2020 рік приріст склав 22,78 млн грн, що складає 24,3% приросту до попереднього періоду (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11 – Фінансові результати діяльності ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Показник	Роки, тис. грн				Абсолютне відхилення, (+,-)		Темп приросту, %	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/ 2017 р.р.	2020/ 2019 р.р.	2020/ 2017 р.р.	2020/ 2019 р.р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	87466	101646	93 718,00	116 500,30	29034,3	22782,3	33,19	24,31
Інші операційні доходи	7863	10326	4 601,00	13 831,70	5968,7	9230,7	75,91	200,62
Разом доходи	95329	111972	98319	130332	35003,0	32013,0	36,72	32,56
Собівартість реалізованої продукції (товарів, рбіт, послуг)	82811	92977	82811	92977	10166,0	10166,0	12,28	12,28
Інші операційні витрати	4301	7293	4301	7293	2992,0	2992,0	69,57	69,57
Інші витрати	2605	3450	2605	3450	845,0	845,0	32,44	32,44
Разом витрат	89717	103720	89717	103720	14003,0	14003,0	15,61	15,61
Фінансовий результат до оподаткування	5612	8252	8602	26612	21000,0	18010,0	374,20	209,37
Податок на прибуток	1026	1469	1026	1469	443,0	443,0	43,18	43,18
Чистий прибуток	4586	6783	7576	25143	20557,0	17567,0	448,26	231,88

Позитивним в діяльності ТОВ «Гілея» є те, що в досліджуваному періоді темп зростання доходів становить 32,56 % і є вдвічі більшим за темп зростання витрат, який становить 15,61% (рисунок 2.5).

тис. грн

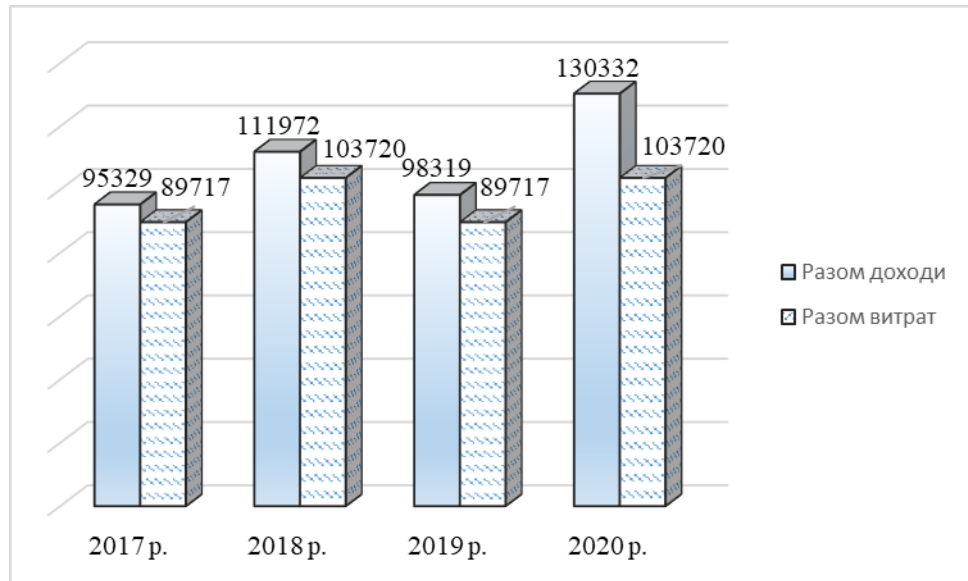

Рисунок 2.5 – Динаміка доходів і витрат ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Це дозволило забезпечити прибуткову діяльність підприємства. Так чистий прибуток ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках зріс з 4,5 млн. грн до 25,1 млн. грн (рисунок 2.4).

тис. грн.

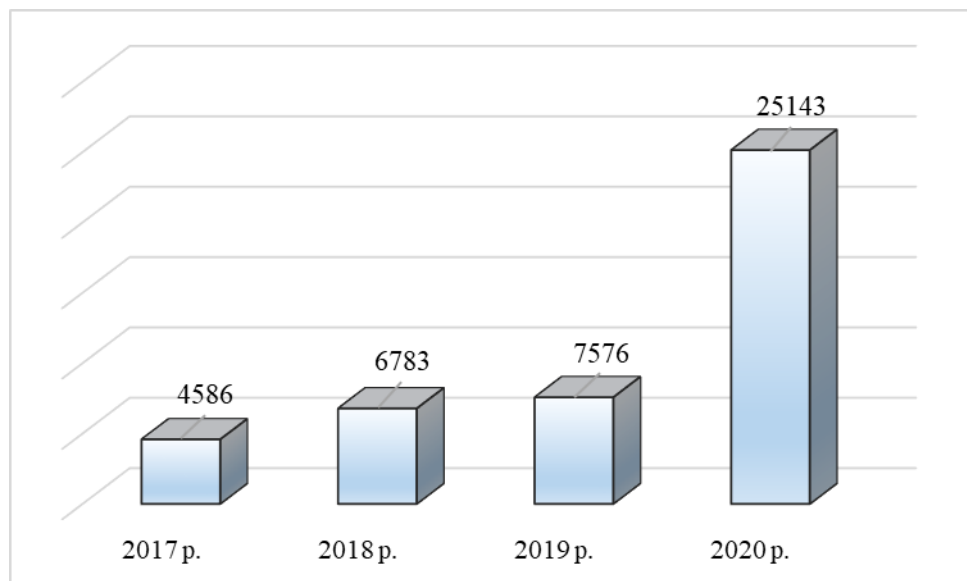

Рисунок 2.6 – Динаміка чистого прибутку ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Таким чином проаналізовані майно, фінансові ресурси та фінансові результати діяльності ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках дають можливість зробити попередній висновок про досить стійкий фінансовий стан підприємства. Більш детальну оцінку фінансових ресурсів та фінансового стану підприємства проведемо в наступному розділі дипломної роботи.

3 Напрями вдосконалення моделі управління фінансовими ресурсами підприємства інструментами фінансового менеджменту

Дослідивши активи та структуру фінансових ресурсів ТОВ «Гілея», здійснимо аналіз та оцінку формування, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства здійснимо у такій послідовності:

- аналіз показників, які характеризують залучення фінансових ресурсів підприємства;
- аналіз показників, які характеризують розміщення фінансових ресурсів підприємства;
- аналіз показників, які характеризують використання фінансових ресурсів підприємства.

Система показників, що характеризують залучення фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках, подана в таблиці 3.1.

«Показник фінансової незалежності (автономії) - один із найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Він дорівнює співвідношенню власного капіталу компанії до всіх фінансових ресурсів. Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6» [25]. За результатами проведених розрахунків можна зробити висновок про те, що протягом аналізованого періоду значення коефіцієнта автономії ТОВ «Гілея» перебувало в межах від 0,75 до 0,82 пункта, що свідчить про те, що значну частину своїх активів підприємство здатне профінансувати і фінансує за рахунок власних фінансових ресурсів. (рисунок 3.1).

«Показника концентрації позикового капіталу - це коефіцієнт, який вказує на рівень левериджу компанії. Леверидж означає використання фінансових інструментів або позикового капіталу з метою підвищення потенційної рентабельності інвестицій» [словник]. У ТОВ «Гілея», в якого сума позикового капіталу є значно нижчою від власного капіталу, рівень левериджу низький, що свідчить про неповне використання фінансового та

виробничого потенціалу компанії. Атому рівень фінансових ризиків компанії є низьким. Нормативним є значення в межах 0,4 - 0,6, а показник є оберненим до показника фінансової автономії.

Таблиця 3.1 - Система показників, що характеризують залучення фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Показник	Роки				Темп зростання, %	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2017 р.р.	2020/2019 р.р.
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,75	0,80	0,83	0,82	0,07	-0,01
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,25	0,20	0,17	0,18	-0,07	0,01
Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левериджу)	0,34	0,26	0,21	0,22	-0,11	0,01
Коефіцієнт фінансування	2,96	3,92	4,75	4,47	1,50	-0,28
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,36	0,52	0,56	0,41	0,05	-0,15

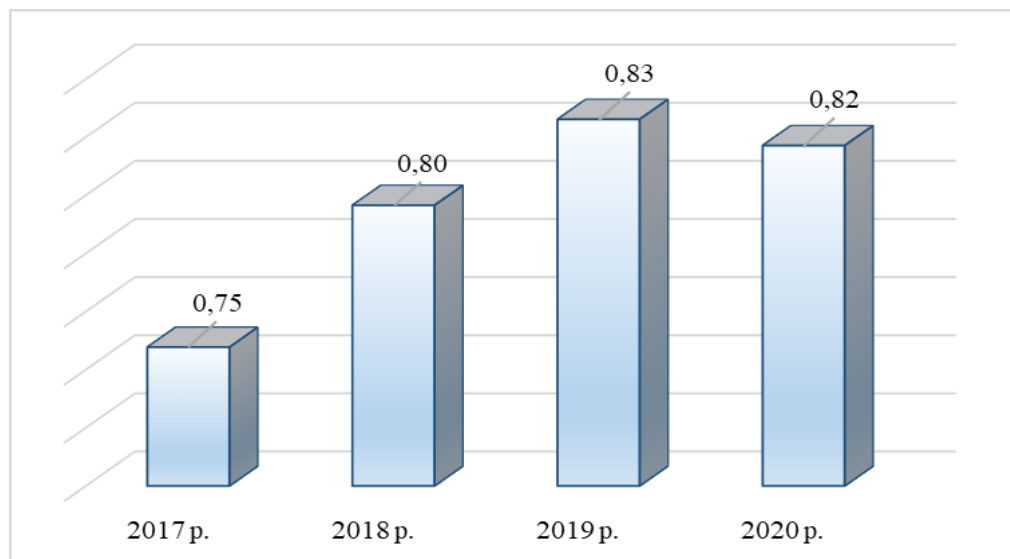

Рисунок 3.1 – Динаміка коефіцієнта автономії ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

«Коефіцієнт фінансового ризику – це показником, який визначається як співвідношення позикового до власного капіталу. Рекомендоване значення його ≤ 1 . Зазначений коефіцієнт є узагальнюючим при проведенні аналізу

фінансової стійкості підприємства. Зростання його в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від позикових коштів і, одночасно, зниженні рівня його фінансової стійкості. Нормальним вважається співвідношення 1:2, за якого 1/3 загального фінансування сформована за рахунок позикових коштів» [25]. Коефіцієнт фінансового ризику ТОВ «Гілея» у 2020 році склав 0,22, що менше показника 2017 року на 0,12 пункти (рисунок 3.2). Співвідношення в 2020 році власного до позикового капіталу складає 1/4. Так, у 2020 році на одну гривню власних коштів ТОВ «ІТТ» припадало 0,22 копійок позикових ресурсів. Зменшення в динаміці даного показника в умовах кризи можна вважати позитивним результатом.

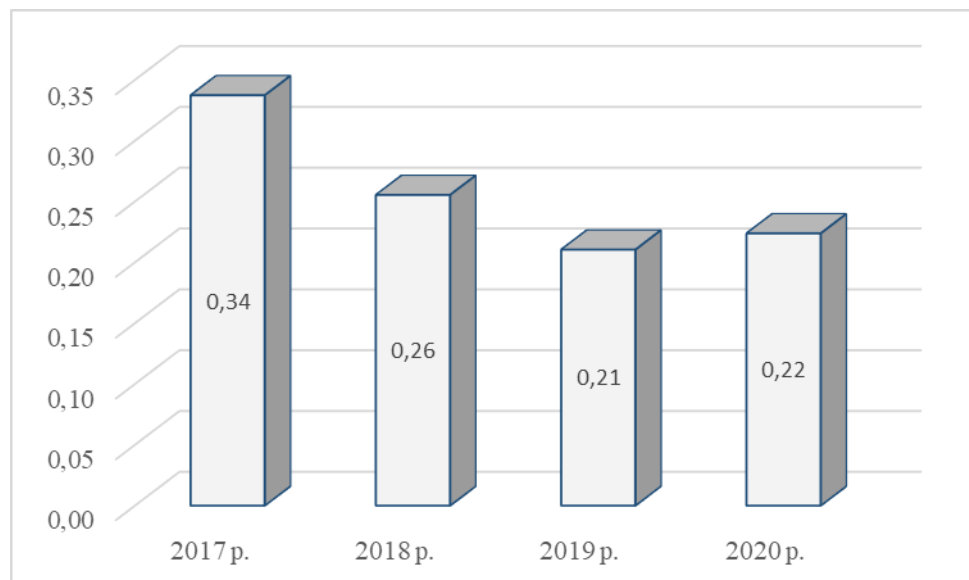

Рисунок 3.2 – Динаміка коефіцієнта фінансового ризику ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

«Показник фінансової стабільності - це індикатор фінансової стійкості, який вказує на здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Значення показника показує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії. Високе значення говорить про низький рівень фінансових ризиків. Низьке значення показника не обов'язково означає високий ризик банкрутства. Нормативне значення показника

знаходиться в межах 0,67-1,5. Значення нижче 0,67 свідчить про високий рівень фінансових ризиків. Значення вище 1,5 може означати наявність додаткових резервів підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів» [25]. Коефіцієнт фінансування ТОВ «Гілея» у 2020 році досяг межі рекомендованих значень, тоді як в 2017-2019 році він значно перевищував її. В порівнянні з 2017 роком він зменшився в 2 рази, що вказує на наявність додаткових резервів для підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів.

«Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним капіталом компанії. Таким чином, значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів. Нормативним вважається значення 0,1 і вище. Позитивне значення свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних» [25]. Розрахований нами показник маневреності власного капіталу ТОВ «Гілея» зростає, що вказує на достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних, а тому підприємство не має високої потреби в залученні зовнішніх джерел фінансування, а тому як альтернативу дорогим банківським кредитам може спробувати використати пільговий державний кредит.

Далі проаналізуємо показники розміщення фінансових ресурсів, що дозволить оцінити мобільність підприємства, його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Система показників, що характеризують розміщення фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017 – 2020 роках наведена, у таблиці 3.2.

«Коефіцієнт абсолютної ліквідності - співвідношення найбільш ліквідної частини активів та поточних (короткострокових) зобов'язань. До найбільш ліквідної частини активів належать грошові кошти і їх еквіваленти. Показник демонструє частку поточних зобов'язань компанії, яка може бути

негайно погашена. Нормативним вважається значення від 0,1 до 0,2. Більш низький показник вказує на те, що компанія не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром. Значення вище нормативного також може вказувати на проблеми в компанії та свідчити про неефективну стратегію управління фінансовими ресурсами» [25]. В досліджуваному періоді коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «Гілея» вище орієнтовного нормативного значення, що свідчить про здатність негайно ліквідувати короткострокову заборгованість.

Таблиця 3.2 - Система показників, що характеризують розміщення фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Показник	Роки				Темп зростання, %	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2017 р.р.	2020/2019 р.р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,93	1,57	2,05	1,54	0,61	-0,51
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	2,07	3,02	3,68	2,85	0,78	-0,83
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,71	2,73	3,04	2,78	1,07	-0,26
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,78	1,16	0,96	1,25	0,48	0,29

«Показник поточної ліквідності – коефіцієнт, що показує співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань. Це індикатор здатності компанії відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів. Він демонструє, скільки в компанії є гривень оборотних коштів на кожну гривню поточних зобов'язань. Нормативним є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3. Показник нижче нормативного свідчить про проблемний стан платоспроможності, адже оборотних активів недостатньо для того, щоб відповісти за поточними

зобов'язаннями. Це веде до зниження довіри до компанії з боку кредиторів, постачальників, інвесторів та партнерів. Крім цього, проблеми із платоспроможністю ведуть до збільшення вартості позикових коштів і, як результат, до прямих фінансових втрат» [25]. Так в 2017-2020 роках даний показник для ТОВ «Гілея» був на рівні 2,07 та 2,85, що в 2020 році близько верхньої межі нормативного значення. Це вказує на здатність підприємства забезпечити його платоспроможність.

«Коефіцієнт швидкої ліквідності - індикатор короткострокової ліквідності компанії, який вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів. Оптимальне значення показника залежить від сфери діяльності та особливостей фірми. Норматив показника знаходиться в межах 0,5-1 і вище. Таке значення вказує на те, що в компанії досить ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями» [25]. Коефіцієнт швидкої ліквідності ТОВ «Гілея» в досліджуваному періоді відповідає нормативним межах, зростає з 1,71 до 2,78, а тому у підприємства достатньо грошових коштів для погашення зобов'язань, частина з яких може бути забезпечена за рахунок ліквідних оборотних коштів – дебіторської заборгованості.

«Показника співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості характеризує якість політики комерційного кредитування компанії. Показник враховує вплив кредиторської та дебіторської заборгованості на ліквідність і платоспроможність. Збалансованість грошових потоків у процесі розрахунків з постачальниками і покупцями позитивно впливає на фінансовий стан компанії. Зазвичай оптимальним значенням показника є значення, яке приблизно дорівнює 1. У такому випадку компанія може кредитувати своїх покупців за рахунок постачальників. Це означає, що власний капітал не відволікається на кредитування клієнтів, і ці кошти можуть бути спрямовані на інтенсифікацію діяльності компанії. Більш високий показник говорить про те, що компанія залучає більше коштів від кредиторів, ніж надає дебіторам. Це може бути

ознакою кризи ліквідності. Неможливість погасити свої зобов'язання вчасно веде до погіршення відносин з постачальниками. У майбутньому останні будуть враховувати ризик несвоєчасного отримання коштів у ціні продукції, що призведе до підвищення собівартості» [25]. Показник співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Гілея» в досліджуваному періоді не досяг рекомендованого значення в 2017 році, тоді як в 2018-2020 роках знаходиться в межах допустимих значень і свідчить про можливість забезпечення повного розрахунку підприємства з кредиторами за рахунок дебіторів. Значення показника 2018-2020 роках зростає з 1,6 до 1,25.

Система показників, що характеризує використання фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках наведена у таблиці 3.3.

«Рентабельність фінансових ресурсів підприємства показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Високе значення показника свідчить про хорошу роботу підприємства. Розраховується як співвідношення отриманого чистого прибутку (або чистого збитку) до середньорічної суми активів. Не існує єдиного нормативного значення показника. Необхідно аналізувати його в динаміці» [25]. Рентабельність фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках зросла з 8,07% до 16,78%. Найнижчий показник рентабельності був в 2018 році – 5,71%. Це говорить про незначне зниження ефективності процесу управління, адже показник рентабельності активів формується під впливом всієї діяльності ТОВ.

«Рентабельність власного капіталу – показник, що показує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожну гривню залучених власних коштів. Цей індикатор є найбільш важливим для власників (акціонерів, учасників), адже дозволяє визначити зростання їх добробуту за аналізований період. Також цей показник використовується при оцінці вартості акцій підприємства, адже рентабельність власного капіталу дозволяє визначити, на які дивіденди можуть розраховувати власники акцій або на скільки зросте вартість їх акцій.

Він розраховується як співвідношення чистого прибутку компанії за період і середньої вартості власного капіталу за цей же період. Розрахунок коефіцієнта для різних періодів допомагає зрозуміти зміни в прибутковості. Очевидно, що більш високі коефіцієнти кращі, тому що вони демонструють відносне збільшення чистого прибутку, що генерується на ту ж суму капіталу. Тенденція стабільного зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу означає підвищення здатності компанії генерувати прибуток власникам» [25].

Таблиця 3.3 - Система показників, що характеризує використання фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Показник	Роки				Темп зростання, %	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2017 р.р.	2020/2019 р.р.
Коефіцієнт рентабельності (збитковості) фінансових ресурсів, %	8,07	5,71	5,93	16,78	8,71	10,85
Коефіцієнт рентабельності (збитковості) власних фінансових ресурсів, %	10,79	7,39	7,30	20,43	9,64	13,13
Коефіцієнт рентабельності (збитковості) позикових фінансових ресурсів, %	31,98	25,19	31,51	93,78	61,79	62,27
Період окупності фінансових ресурсів, днів	45	63	61	21	-23,16	-39,26
Період окупності власних фінансових ресурсів, днів	33	49	49	18	-15,75	-31,68
Період окупності позикових фінансових ресурсів, днів	11	14	11	4	-7,42	-7,59
Період операційного циклу, днів	34	73	81	77	42,35	-4,29
Період фінансового циклу, днів	34	33	37	31	-2,91	-5,63

Рентабельність власного капіталу ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках залишається досить високою і зростає з 10,79% в 2017 році до 20,43% в 2020 році, що забезпечує підвищення рівня чистого прибутку Товариства, а тим

самим і зростання добробуту власників (акціонерів, учасників) за аналізований період.

«Коефіцієнт рентабельності позикового капіталу характеризує рівень прибутковості позикового капіталу, використовуваного в конкретних видах діяльності або господарських операціях. Розраховується як відношення суми чистого прибутку, отриманого за рахунок використання позикового капіталу в окремих видах діяльності або господарських операціях до середньої суми позикового капіталу, залученого підприємством для здійснення окремих видів діяльності або окремих видів господарських операцій. Цей показник вказує на рівень левереджа компанії. Левередж означає використання фінансових інструментів або позикового капіталу з метою підвищення потенційної рентабельності інвестицій. У компанії, в якій сума позикового капіталу є значно вищою власного, рівень левереджа високий. У свою чергу, таке явище свідчить про високий рівень фінансових ризиків. Варто зауважити, що залучення позикового капіталу дозволяє забезпечити ріст компанії. Тому значна частина підприємств стабільно працює в умовах використання позикових коштів. Нормативним вважається значення в межах 0,4 - 0,6» [25]. Коефіцієнт рентабельності (збитковості) позикових фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017-2019 роках залишається в межах нижче допустимих значень і складає 31,98% та 31,51% відповідно. В 2020 році даний показник склав 93,78%, що досить високим і пояснюється тим, що рівень кредиторської заборгованості був нижчим за рівень дебіторської заборгованості, а частка поточних зобов'язань в структурі пасиву – найнижчим в досліджуваному періоді і склав 18,29%.

«Період окупності активів - період, протягом якого активи компанії (вкладені фінансові кошти з урахуванням зобов'язань) окупають себе, тобто генерують чистий прибуток, що дорівнює обсягу використаних активів. Зворотний показник: рентабельність активів. Окупність активів розраховується як співвідношення середньорічної вартості активів до суми чистого прибутку. Цей показник відноситься до групи показників

рентабельності і є індикатором загальної ефективності роботи компанії. Єдиного нормативного значення показника не існує. Зрозуміло, що бажаною є стабільна тенденція підвищення окупності з року в рік. Це свідчить про постійне зростання ефективності роботи компанії, що дозволяє говорити про гарні перспективи подальшого розвитку. Від'ємне значення свідчить про деструктивні процеси в організації» [25]. Період окупності фінансових ресурсів ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках має стабільну тенденцію до зменшення з 45 днів в 2017 році до 21 дня в 2020 році. В 2018 році він становив 63 дні. Така тенденція пророкує позитивні перспективи розвитку підприємства.

«Період окупності власного капіталу - найбільш важливий для власників коефіцієнт. Значення показника відображає період, протягом якого їх капітал окупиться. Це означає, що використання власного капіталу генерує чистий прибуток, який дорівнює його поточній сумі. Нормативне значення повністю залежить від уявлень власників про ефективність використання їх капіталу. Якщо компанія є комерційною організацією і власники створили її для генерації прибутку, то визначити якість використання власного капіталу можна, порівнюючи поточну окупність з окупністю за альтернативними напрямками вкладення коштів. При аналізі необхідно розглянути показник в динаміці, адже стабільне зниження окупності буде говорити про постійне підвищення ефективності роботи компанії [25]. Період окупності власного капіталу ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках скорочується з 33 днів до 18 днів, тобто підприємство підвищує ефективність роботи за рахунок власного капіталу.

«Показник терміну окупності позикового капіталу в більшості випадків буде цікавим як для обслуговуючих банків тієї чи іншої компанії, так і для інвесторів. Даний показник демонструє швидкість окупності запозиченого капіталу компанії [25]. Скорочення періоду окупності позикового капіталу ТОВ «Гілея» з 11 днів до 4 днів в 2017-2020 роках було спричинене значно нижчими темпами зростання кредиторської

заборгованості, ніж дебіторської, і значно нижчими темпами ніж зростання чистого прибутку.

«Період операційного циклу - показник ділової активності, який показує час трансформації запасів компанії в гроші. Таким чином, операційний цикл компанії є часом між покупкою запасів і отриманням грошей за продані товари або надані послуги (гроші отримані як від продажів, так і від погашення дебіторської заборгованості). Бажаним є зниження показника протягом періоду дослідження» [25]. Період операційного циклу ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках зростає з 34 днів в 2017 році до 77 днів в 2020 році, або вдвічі, що вказує на зниження ділової активності підприємства та збільшення часу трансформації запасів компанії в гроші. Під впливом постійного росту суми дебіторської заборгованості операційний цикл збільшився. Резерви зниження показника необхідно шукати саме у сфері управління дебіторською заборгованістю. Подальша оптимізація політики товарного кредитування ТОВ «Гілея» дасть змогу скоротити середньорічний розмір заборгованості, що призведе до підвищення фінансового результату роботи компанії.

«Період фінансового циклу - це період, протягом якого власні оборотні кошти роблять один повний оборот. Позитивною динамікою є скорочення показника. Однак, якщо значення показника є нижчим нуля, то це говорить про проблеми з ліквідністю. Компанія залучає великі суми кредиторської заборгованості, що може мати негативні довгострокові наслідки» [25]. Так в 2017-2020 роках період фінансового циклу скоротився з 34 днів до 31 дня, тобто підприємство не залучаючи кредитів дещо знижує ліквідність.

Здійснимо оцінку фінансових ризиків ТОВ «Гілея», які були обрані для аналізу. Результати аналізу рівня фінансового ризику ТОВ «Гілея» за 2017 –2020 роки наведені в таблиці 3.4.

На основі проведеного аналізу зауважимо, що диференціал фінансового важеля ТОВ «Гілея» за 2017–2019 роки був від'ємним, в 2020

році – став додатним, що свідчить про досягнення ефективної структури капіталу в 2020 році та раціональне використання позикових коштів.

Таблиця 3.4 - Оцінка рівня фінансового ризику ТОВ «Гілея» за 2017–2020 роки

Показник	Роки				Абсолютне відхилення	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2017 р.р.	2020/2019 р.р.
Ставка оподаткування, %	18,00	18,00	18,00	18,00	0,00	0,00
Податковий коректор фінансового левериджу	0,82	0,82	0,82	0,82	0,00	0,00
Економічна рентабельність балансу, %	9,87	13,34	13,05	31,69	21,82	18,64
Середня розрахункова ставка відсотка за кредит, %	24,50	23,40	21,50	19,20	-5,30	-2,30
Диференціал фінансового левериджу, %	-14,63	-10,06	-8,45	12,49	27,12	20,94
Плече фінансового левериджу	0,34	0,26	0,21	0,22	-0,11	0,01
Ефект фінансового левериджу	-4,05	-2,11	-1,46	2,29	6,34	3,75

ТОВ «Гілея» за 2017–2020 роки забезпечувало отримання такого рівня прибутку, що генерується активами компанії, який перевищував середній розмір відсотка за використовуваний кредит.

Плече фінансового важеля протягом аналізованого періоду було в діапазоні 0,34 – 0,22, що свідчить про переважання власних фінансових ресурсів над позиковими.

Додатне значення диференціалу в 2020 році спричинило додатне значення ефекту фінансового левериджу (важеля), що свідчить про незначний рівень фінансового ризику підприємства, але він існує.

Таким чином, на основі проведеного аналізу виникає необхідність перегляду стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства, що

дасть змогу мінімізувати рівень фінансового ризику.

Покращення фінансового стану ТОВ «Гілея» може відбутися завдяки ефективному управлінню фінансовими ресурсами підприємства, яке включатиме в себе: активізацію процесів формування, моніторинг, використання та контроль за фінансовими ресурсами на підприємстві, а також пошук нових джерел залучення ресурсів для покращення стану підприємства та отримання максимального фінансового результату. У зв'язку з цим, актуальним залишається питання розробки механізму управління фінансовими ресурсами підприємства.

Стратегія управління фінансовими ресурсами підприємства розробляється із врахуванням фінансових можливостей підприємства, факторів внутрішнього і зовнішнього впливу. Стратегія передбачає визначення довгострокових цілей фінансової діяльності й вибір найефективніших способів їх досягнення. Необхідною умовою розробки стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства є аналіз зовнішнього середовища, що включає визначення конкурентних позицій підприємства на ринку та дослідження самого ринку. Цілі стратегії управління фінансовими ресурсами мають підпорядковуватися загальній фінансовій стратегії підприємства та спрямовуватися на підвищення фінансової стійкості, максимізацію прибутку та ринкової вартості підприємства. Під час розробки стратегії слід можливості диверсифікації джерел фінансування діяльності підприємства, фінансову гнучкість та платоспроможність підприємства, а також динаміку макроекономічних процесів і тенденції розвитку вітчизняних фінансових ринків.

Модель стратегічного управління фінансовими ресурсами ТОВ «Гілея» наведена на рисунку 3.3.

Підтримка та покращення фінансового стану ТОВ «Гілея» в перспективі може відбутися завдяки ефективному управлінню фінансовими ресурсами підприємства, яке включатиме в себе: активізацію процесів формування, моніторингу, використання і контролю за фінансовими

Рисунок 3.3 - Модель стратегічного управління фінансовими ресурсами ТОВ «Гілея»

Джерело: складено автором з врахуванням [1]

ресурсами, пошук нових джерел залучення ресурсів для покращення фінансового стану підприємства та отримання максимального фінансового результату у вигляді прибутку.

У зв'язку з цим, актуальним залишається питання розробки моделі механізму управління фінансовими ресурсами підприємства (рисунок 3.4).

Рисунок 3.4 - Модель механізму управління фінансовими ресурсами
ТОВ «Гілея»

Джерело: складено автором з врахуванням [1, 2]

Підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Гілея» представляє собою складний механізм, у який залучена значна кількість визначених заздалегідь елементів, що подані на рисунку 3.4.

Висновки

У магістерській дипломній роботі подано варіант вирішення наукового завдання щодо забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства на прикладі ТОВ «Гілея», м. Хмельницький.

Фінансові ресурси підприємства є частиною грошових коштів, що акумулюються за рахунок власних, позичених і залучених коштів, перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання, необхідні для виконання ним фінансових зобов'язань, здійснення витрат із метою забезпечення процесу розширеного відтворення та одержання прибутку від здійснення виробничо-господарської діяльності. Фінансові ресурси виступають основою діяльності підприємства створюючи необхідну матеріальну базу для забезпечення виконання підприємством своєї функції на ринку, а саме забезпечення потреб споживачів.

На основі проведеного узагальнення і критичного аналізу існуючих в сучасній економічній літературі наукових підходів до класифікації фінансових ресурсів підприємств пропонується підхід, що ґрунтується на концепції інтеграції фінансових ресурсів в безперервний відтворювальний процес кругообігу капіталу, що дозволяє створити систематизовану інформаційну базу, забезпечувати обґрунтованість прийнятих управлінських рішень та підвищувати їх ефективність.

Збалансована система індикаторів управління фінансовими ресурсами підприємства включає три складові: індикатори управління формуванням фінансових ресурсів, управління використанням фінансових ресурсів підприємства, управління капіталом підприємства, а розрахунок їх значень та приведення їх в оптимальні межі сприятиме подальшому підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Дослідження розвитку транспортної системи України показали, що вона переживає період нестабільності. Діяльність транспорту зумовлена

появою вторинного попиту, а перспективи розвитку транспортної галузі залежать від стану розвитку економіки країни: чим прогресивніше розвиваються інші галузі, тим динамічнішим є розвиток транспорту.

Зростання викликів і загроз, оптимізація джерел фінансових ресурсів вітчизняних підприємств має базуватися на критеріях достатності та оптимальності їх співвідношення залежно від особливостей галузі й конкретних умов господарювання, економічної доцільності їх залучення й ефективності використання. Для покращення фінансового стану підприємствам КВЕД 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» необхідно утримувати оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, яке забезпечило б мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Для цього підприємствам необхідно систематично, детально та в динаміці аналізувати свій фінансовий стан та залежно від того, які показники мають негативну тенденцію, приймати відповідні управлінські рішення.

ТОВ «Гілея» здійснює свою діяльність на ринку транспортних послуг і є юридичною особою згідно законодавства України. Метою діяльності ТОВ «Гілея» є отримання прибутку шляхом розбудови власного бізнесу із здійснення транспортних перевезень на рівні держави та на міжнародних маршрутах, інноваційної, посередницької, торгівельної й іншої діяльності, що не суперечить законодавству України.

Проведений аналіз діяльності ТОВ «Гілея» показав, що підприємство динамічно в досліджуваному періоді нарощує загальну вартість майна. Капітал ТОВ «Гілея» сформований в основному за рахунок власного капіталу і поточних зобов'язань. Політик щодо перевищення темпів зростання доходів над витратами ТОВ «Гілея» забезпечила досягнення позитивних фінансових результатів у вигляді прибутку. Підприємство має достатньо фінансових ресурсів для провадження та розширення діяльності, здійснення інвестицій та оновлення рухомого транспорту, розширення сфер діяльності.

Покращення фінансового стану ТОВ «Гілея» може відбутися завдяки ефективному управлінню фінансовими ресурсами підприємства, яке включатиме в себе: активізацію процесів формування, моніторинг, використання та контроль за фінансовими ресурсами на підприємстві, а також пошук нових джерел залучення ресурсів для покращення стану підприємства та отримання максимального фінансового результату.

Розроблені та запропоновані в дипломній роботі напрями стратегічного управління та модель механізму управління фінансовими ресурсами ТОВ «Гілея», забезпечать ефективність даного процесу, піднімуть рівень його конкурентоздатності та стан економічної безпеки, сприятимуть стратегічному розвитку на ринку транспортних послуг на тривалу перспективу.

Список використаних джерел

1. Абдуллаєва А.Є. Особливості здійснення стратегічного управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2020. №1. С.188-191.
2. Ареф'єва О. В., Андрієнко М. М., Кравченко О. Р. Економічні аспекти механізму управління фінансовим потенціалом підприємства. *Причорноморські економічні студії*. - 2018. - Вип. 35(2). - С. 47-52.
3. Бражник Л.В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 14. С. 778-783. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/111.pdf
4. Бровко Л. І., Бровко Є.І., Крижановський О. О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 58-63.
5. Бугас В. В., Коваль А. А. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Modern Economics*. 2020. №19. С.32-34. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua>
6. Бурковський В. В. Фінанси підприємств: навч. посібн. Дніпропетровськ: Пороги. 1998. 246 с.
7. Вараксіна О. В., Перебийніс А.В. Управління фінансовими ресурсами як ключовий чинник формування конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Вип. 30. С.28-31. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/7.pdf
8. Василик О. Теорія фінансів: підручник. Київ: НІОС. 2001. 416 с.
9. Господарський кодекс України : Закон від 16.01.2003 р. № 436–IV. Дата оновлення: 17.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 05.12.2021)

10. Домбровська С.О. Тенденції системи формування фінансових ресурсів підприємств України та шляхи її вдосконалення. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Економіка, політологія, історія*. 2015. № 2(222). С. 42–54.

11. Зятковський І. В. Фінанси підприємств [2-ге вид., перероб. і доп.]. К. : Кондор. 2003. 364 с.

12. Катан Л.І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування. *Ефективна економіка*. 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3095>

13. Комчатних О.В., Петровська С.І., Редько Н.О. Сучасний стан та перспективи розвитку транспортної інфраструктури в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 64. . 11-16.

14. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник. К. : Знання. 2000. 378 с.

15. Кужелев М. О., Нечипоренко А. В. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 2. С.154–168

16. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: навчальний посібник. КНЕУ. 2006. 388 с.

17. Леось О., Коваль І. Механізм формування фінансових ресурсів підприємств. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 1(16). С. 119-126.

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. №73. Дата оновлення: 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 05.12.2021)

19. Нечипоренко А.В., Рибалкіна А. О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Ефективна*

- економіка*. 2020.№11. URL:
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/87.pdf (дата звернення:
15.12.2021)
20. Офіційний портал Державної служби статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>
21. Павлюк І.О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. №1.С.84-88.
22. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави: монографія. К.: «НІОС», 1997. 176 с.
23. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси підприємств: грошові кошти чи щось більше? *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 14. URL:
http://www.investplan.com.ua/pdf/14_2009/10.pdf
24. . Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: ЦУЛ. 2002. 460 с.
25. Словник економічних показників. URL:
<https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv>
26. Скрипник М. І., Григоревська О. О. Фінансові ресурси як об'єкт бухгалтерського обліку: необхідність визначення. *Ефективна економіка*. 2019. №975. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4944>
27. Стецюк П.А. Теорія та практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: монографія. К.: ННЦІАЕ. 2008. 386 с.
28. ТОВ «Гілея» URL: <https://youcontrol.com.ua/>
29. Федосов В. М., Юрій С. І. Теорія фінансів : підручник. К.: Центр учбової літератури. 2010. 576 с.
30. Філімоненков О. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: МАУП. 2004. 328 с.

31. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 402 с.

32. Фоміних В. І., Горідько О. В., Якімова В. І. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств та їх оптимізація. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 282-286.

33. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. *Фінанси України*. 2003. №4. С. 77–81.

34. Шило В. П., Ільїна С. Б., Балабанова В. В., Криштопа І. І. Фінанси підприємств за модульною системою навчання. К.: Кондор. 2011. 429 с.
[Електронний ресурс] // Режим доступу:
http://pidruchniki.ws/14150823/finansii/finansovi_resursi_dzherela_formuvannya

35. Ali Jiliow. An overview about financial management&corporation &shareholders? Goal of financial management and goal of financial manager. - MARCH, 2016. URL:
https://www.academia.edu/34888534/AN_OVERVIEW_ABOUT_FINANCE_and_FINANCIAL_MANAGEMENT.pdf

36. Kuzheliev M., Zherlitsyn D., Zhytar V. Formalization Of Dynamic Relations Between Enterprise Financial Indicators. *Independent Auditor*. 16 (II). 2016. P. 18–26.

37. Rating. Business in official figures: website. Available at:
<https://rating.zone>

ДОДАТКИ